

กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Driving Mechanism in the Implementation of Public Sectors to Achieve the Sustainable Development Goals: The Case Study of the Ministry of Interior.

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อ
บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา

กระทรวงมหาดไทย

โดย

นายนิรุต หัตถะผะสุ

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.วิมลมาศ ศรีจำเริญ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนนทิพย์ จิตสว่าง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.วิมลมาศ ศรีจำเริญ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กุลพัชร ศักดิ์วิทย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงศ์ ปาลกะวงษ์ ณ อยุธยา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นิรุฒ หัตถะพะสุ : กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย . (Driving Mechanism in the Implementation of Public Sectors to Achieve the Sustainable Development Goals: The Case Study of the Ministry of Interior.) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.วิมลมาศ ศรีจำเริญ

การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจนและเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางระดับกรมที่เกี่ยวข้องสังกัดกระทรวงมหาดไทย และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัด ซึ่งจะใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาที่ศึกษาผ่านปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation)

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนและด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายมีความชัดเจนและสอดคล้องกับแผนระดับชาติ นโยบายได้รับความสำคัญจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหาร การนำระบบเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม มีความเพียงพอของทรัพยากร หน่วยงานมีความพร้อมและมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่องาน แต่ยังคงขาดความรู้เรื่องความยั่งยืน และการใช้กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นหลัก รวมทั้งพบว่า การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ด้วยการมีกระบวนการประสานการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่ตีผ่านเครื่องมือคณะกรรมการ หนังสือราชการ และสื่อออนไลน์ และบุคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจและเข้าถึงประชาชนเป็นอย่างดี ส่งผลดีต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้สร้างกลไกต่าง ๆ เข้ามาช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยเฉพาะการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยได้

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6282026024 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: Sustainable Development Goals, SDGs

Nirut Hatthaphasu : Driving Mechanism in the Implementation of Public Sectors to Achieve the Sustainable Development Goals: The Case Study of the Ministry of Interior. . Advisor: WIMONMAT SRICHAMROEN, Ph.D.

The objectives of this research are to study and analyze the driving mechanism in the implementation to achieve the sustainable development goals in poverty eradication and disaster management by the Ministry of Interior. This qualitative research used In-depth interview as a research method to determine key success factors from a research framework. The interviewees of this research consisted of officers from the Ministry's Office of Secretary, relevant departments provincial offices.

Research results showed that the key successful factors of poverty eradication and disaster management are 1) alignment to the national policy 2) supports from politicians and government 3) readiness of technology, manpower and their attitude. 4) cooperation between various sectors in group discussions, online media, official letters and 5) the citizen-centric understanding of officers.

Furthermore, the Ministry of Interior has been emphasizing the SDGs by developing SDG Roadmap to increase the efficiency in achieving the goals.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากการได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงของอาจารย์ ดร. วิมลมาศ ศรีจำเริญ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลักแก่ผู้ศึกษา พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางในการศึกษา และคอยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาการศึกษา ผู้ศึกษาตระหนักถึงความใส่ใจและทุ่มเทของอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ อีกทั้ง ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้และให้คำแนะนำในการศึกษา ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมนทิพย์ จิตสว่าง ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร. กุลพฐ ศักดิ์วิทย์ กรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพงษ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กรรมการ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนข้าราชการส่วนกลางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา และสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญประกอบการศึกษา

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว สำหรับกำลังใจและการสนับสนุนที่ดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณกัลยาณมิตรจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 52 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้บังคับบัญชา เพื่อน พี่ น้องจากสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำหรับการให้คำปรึกษา คำแนะนำ การช่วยประสานงาน และเป็นกำลังใจที่ติดตามการศึกษาในครั้งนี้ รวมถึงผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จได้

ท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์การภาครัฐที่กำลังขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และผู้ที่สนใจในประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นิรุต ทัตตะพะสุ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	1
1.1.2 การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	2
1.2 คำถามการวิจัย.....	17
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	17
1.4 ประโยชน์ของการวิจัย.....	18
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	18
1.6 นิยามศัพท์.....	19
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development).....	20
2.1.1 ความเป็นมาของการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	20
2.1.2 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	24
2.2 การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับยุทธศาสตร์ชาติ.....	26
2.2.1 เป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน.....	31

2.2.2 เป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ.....	33
2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation).....	35
2.3.1 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	36
2.3.2 ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	37
2.4 แนวคิดเรื่องการทำงานร่วมกัน (Cooperation).....	39
2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	42
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	43
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	45
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.4 การบันทึกข้อมูล.....	46
3.5 การวิเคราะห์และรายงานผลข้อมูล.....	46
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	48
4.1 ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	48
4.1.1 ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย	48
4.1.2 ความเป็นไปได้ทางการเมือง	53
4.1.3 ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	55
4.1.4 ความพอเพียงของทรัพยากร.....	58
4.1.5 ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ.....	60
4.1.6 ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	60
4.1.7 กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	61
4.2 การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation).....	67
4.2.1 ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.....	67
4.2.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน.....	71

บทที่ 5	สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	73
5.1	ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนไปปฏิบัติ.....	73
5.1.1	ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย	74
5.1.2	ความเป็นไปได้ทางการเมือง	74
5.1.3	ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	75
5.1.4	ความพอเพียงของทรัพยากร.....	76
5.1.5	ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ.....	76
5.1.6	ทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	77
5.1.7	กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	77
5.2	การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน	78
5.2.1	ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.....	78
5.2.2	พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน.....	79
5.3	ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ	80
5.3.1	ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย	80
5.3.2	ความเป็นไปได้ทางการเมือง	80
5.3.3	ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	81
5.3.4	ความพอเพียงของทรัพยากร.....	81
5.3.5	ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ.....	82
5.3.6	ทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	82
5.3.7	กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	82
5.4	การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ.....	83
5.4.1	ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.....	83

5.4.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน.....	83
5.5 ปัจจัยอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน	86
5.6 แนวทางการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน..	87
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	93
ประวัติผู้เขียน.....	102

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมายหลัก	4
ตารางที่ 2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	12
ตารางที่ 3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน	16
ตารางที่ 4 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ เป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ 27	
ตารางที่ 5 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ ด้านการกำจัดความยากจน.....	31
ตารางที่ 6 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ	33

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 3

ภาพที่ 2 แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) 3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว สภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของสังคมโลก และความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทรัพยากรโลกจำนวนมหาศาลได้ถูกทำลายลง อันมีสาเหตุมาจากการพัฒนาดังกล่าว ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2543 จึงมีการจัดการประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ มหานครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีประเทศที่เข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้น 189 ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ได้มีมติเห็นชอบในการตั้ง “เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ” (Millennium Development Goals: MDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่มีความเป็นสากล และทุกประเทศจะต้องร่วมดำเนินการในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2558 การดำเนินงานตามเป้าหมายดังกล่าวประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 จึงมีการจัดการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญครั้งที่ 70 ขึ้น ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ โดยมีประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวมทั้งสิ้น 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 และได้กำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564a)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมาย SDGs จำนวนทั้งสิ้น 17 เป้าหมายหลัก (Goals) ได้แก่ 1) การขจัดความยากจน 2) การขจัดความหิวโหย 3) การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์ (Targets)

169 เป้าประสงค์ที่มีความเป็นสากล สอดคล้องเชื่อมโยงกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ 1) การพัฒนาคน (People) 2) สิ่งแวดล้อม (Planet) 3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) 4) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) และ 5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนการดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ SDGs ภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030)

1.1.2 การพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน โดยมีกลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ และเป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อน SDGs ในภาพรวมของประเทศ ซึ่ง กพย. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้ กพย. จำนวน 4 คณะ ได้แก่ 1) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (มีคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของไทยในกรอบสหประชาชาติ ที่ทำหน้าที่จัดทำรายงานการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย (Voluntary National Review : VNR) สำหรับเสนอต่อที่ประชุมระหว่างประเทศในกรอบสหประชาชาติอยู่ภายใต้คณะอนุกรรมการฯ) 2) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4) คณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ อีกทั้ง ในระยะที่ประเทศไทยได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ได้มีการให้ความสำคัญกับการบูรณาการแนวทางการดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนงานของหน่วยงานราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนกับเป้าหมายหลักและเป้าประสงค์ของ SDGs โดยจัดทำเป้าหมาย SDGs จำนวน 17 เป้าหมายหลัก และ 169 เป้าประสงค์ ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจำนวน 22 ประเด็น (ยกเว้นแผนแม่บทด้านศักยภาพการกีฬา)

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564b)

หมายเหตุ: เป็นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายย่อย (SDG Targets) กับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ จะสัมพันธ์กับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และสอดคล้องกับ SDGs ด้วย (แผนแม่บทที่ไฮไลท์แสดงถึงความสัมพันธ์ทางอ้อม)

สถานะ ณ วันที่ 17 ก.ค. 2563

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563)

ต่อมาในการประชุม กพย. ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างการตระหนักรู้ 2) การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผน 3 ระดับของประเทศ 3) กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 5) ภาศิการพัฒน และ 6) การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap)

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563)

คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ได้มอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักการขับเคลื่อน SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายหลัก ดังนี้

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมายหลัก

หน่วยงานรับผิดชอบ และประสานงานหลัก	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
กระทรวงมหาดไทย	เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
	เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
กระทรวงสาธารณสุข	เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย
กระทรวงศึกษาธิการ	เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
กระทรวงพลังงาน	เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
	เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายใน และระหว่างประเทศ
กระทรวงอุตสาหกรรม	เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

หน่วยงานรับผิดชอบ และประสานงานหลัก	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
	เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
	เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน
	เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมลพิษความหลากหลายทางชีวภาพ
กระทรวงยุติธรรม	เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกกระดับ
กระทรวงการต่างประเทศ	เป้าหมายที่ 17 เสริมความแข็งแกร่งให้แก่งlobal การดำเนินงาน และฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.1.3 การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่

กพย. ยังได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ (SDGs Localization) ซึ่งเป็นการขับเคลื่อน SDGs อย่างครอบคลุมทั้งในระดับประเทศ ระดับชุมชน และระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือของคนในพื้นที่ และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับพื้นที่ โดยมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกันคัดเลือกจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำร่องสำหรับการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่ โดยพิจารณาจากความพร้อมและศักยภาพของจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความหลากหลายของมิติการพัฒนาเชิงพื้นที่และการนำค่าดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับจังหวัดมาใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก นอกจากนี้ การขับเคลื่อน SDGs ในประเทศไทย ยังได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

1.1.4 การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความสำคัญและขับเคลื่อนการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน โดยตามที่คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักการขับเคลื่อน SDGs ใน “เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่” และ “เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน” รวมทั้งได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักใน 15 เป้าหมายย่อย เช่น เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีความยากจนรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน” เป้าหมายย่อยที่ 1.2 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ลดสัดส่วน ชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัยที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติตามนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง” เป้าหมายย่อยที่ 11.3 “ยกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2573” และ เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” เป็นต้น

1.1.4.1 คณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย

เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายแก่กระทรวงมหาดไทยจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทยขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 2788/2563 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563 โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ทุกท่านเป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือเทียบเท่าทุกคน ผู้แทนกระทรวงที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักในเป้าหมายย่อยภายใต้เป้าหมายหลักที่ 1 และ 11 และหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ประสานงาน และบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อน SDGs ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในเป้าหมายหลักที่ 1 เป้าหมายหลัก

ที่ 11 และเป้าหมายย่อยที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ การจัดทำข้อเสนอแนะ การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนของกระทรวงมหาดไทยต่อรัฐบาล คณะกรรมการ คณะทำงาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมอบหมายให้หน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบการขับเคลื่อน SDGs ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อน SDGs ให้บรรลุผลตามเป้าหมายต่อไป (คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 2788/2563 ลง วันที่ 11 พฤศจิกายน 2563)

1.1.4.2 โครงการและนโยบายของกระทรวงมหาดไทยตามเป้าหมายด้านความยั่งยืน ที่ได้รับมอบหมาย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 เป็นต้นมา พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยคนปัจจุบัน ได้มอบนโยบายแก่ข้าราชการระดับสูงของทุกส่วนราชการ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติราชการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความยั่งยืน โดยได้กำหนดกลุ่ม โครงการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในเชิงผลสัมฤทธิ์จำนวน 8 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการ ตามรอยเท้าพ่อ 2) โครงการคนไทยรักกัน 3) โครงการเมืองสวยน้ำใส 4) โครงการเมืองไทย น่ารัก 5) โครงการดำรงธรรม ดำรงไทย 6) โครงการมหาดไทยใสสะอาด 7) โครงการลด ความเหลื่อมล้ำ แบ่งปันความสุข และ 8) โครงการเรียนรู้ค่านิยมไทย ก้าวไกลสู่นาคต ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเป้าหมายด้านความยั่งยืนที่กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายจะพบว่ามีจำนวน 2 โครงการที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1) เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ จะสอดคล้องกับนโยบาย ด้านที่ 7 โครงการลดความเหลื่อมล้ำ แบ่งปันความสุข ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกลุ่มคนยากจนให้สามารถมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและสวัสดิการต่าง ๆ ของภาครัฐ การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือน ปัญหาหนี้ในระบบ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเสมอภาคแก่คนทุกระดับในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนด้อยโอกาสและ กลุ่มเปราะบาง ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีโครงการที่ดำเนินการภายใต้นโยบายดังกล่าว เช่น โครงการ สร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนเพื่อเกษตรกร และแหล่งสินเชื่อภาครัฐเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุน และโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนา คุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เป็นต้น

2) เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุมปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน จะสอดคล้องกับนโยบายด้านที่ 4 ซึ่งจะมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาด้านสังคมทั้งด้านยาเสพติด การพนัน การค้ามนุษย์ แรงงานเด็กและแรงงานผิดกฎหมาย ปัญหาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงการจัดการภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีโครงการที่ดำเนินการภายใต้เป้าหมายดังกล่าว เช่น โครงการพัฒนาระบบบัญชาการเหตุการณ์เครื่องมือในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โครงการฝึกซ้อมการบริหารวิกฤตการณ์ด้านสาธารณสุขระดับชาติ: C-MEX โครงการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติภายใต้กรอบ UN และโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอุทกภัยและดินโคลนถล่มถึงระดับท้องถิ่น เป็นต้น

1.1.5 ผลการดำเนินงานการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

แม้ว่ารายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Index) ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะได้คะแนน 74.2 คะแนน ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก (Sustainable Development Report, 2021) ซึ่งจากเดิมในปี 2563 ได้คะแนน 74.5 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 41 จาก 166 ประเทศ (Sustainable Development Report, 2020) และเป็นอันดับที่ 1 ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะในเป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ซึ่งได้คะแนนเต็ม 100 คะแนน อีกทั้ง กพย. ได้กำหนดให้ในแต่ละเป้าหมายมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักแล้วก็ตาม แต่การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนยังคงพบปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนการดำเนินงานหลายประการ เช่น การขาดการเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินงานระหว่างกัน การขาดการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละเป้าหมายหลัก การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผน 3 ระดับของประเทศ ทั้งยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 3 ยังขาดการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันที่มากพอ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป้าหมายหลักขาดความชัดเจนในการถ่ายทอดการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้ง การขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ก็ขับเคลื่อนการดำเนินงานเฉพาะในเป้าหมายที่หน่วยงานส่วนกลางที่ตนสังกัดอยู่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักเท่านั้น ไม่ได้ประสานความร่วมมือกันเท่าที่ควร และบุคลากรผู้ปฏิบัติยังไม่มีความเข้าใจในเรื่อง SDGs ที่มากพอ ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังไม่เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันของเป้าหมายต่าง ๆ ทั้ง 17 เป้าหมาย และตามการเชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) เป็นต้น

นอกจากนี้ อีกหนึ่งอุปสรรคที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในปัจจุบัน คือ วิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายความยั่งยืนเป็นไปได้ยากขึ้น เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่มีความเปราะบางและเกิดความสูญเสียโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชนและเศรษฐกิจในภาพรวม โดยจะเห็นได้จากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) รวมถึงดัชนี SDG และระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อติดตามความคืบหน้าในเป้าหมายระดับโลกสำหรับปี 2030 (Dashboards to track progress on the Global Goals for 2030) ซึ่งศาสตราจารย์เจฟฟรีย์ แซคส์ (Prof. Jeffrey Sachs) ประธาน Sustainable Development Solutions Network (SDSN) ได้กล่าวว่า “นับเป็นครั้งแรกตั้งแต่ SDGs ถูกนำมาใช้เมื่อปี 2015 ที่โลกเสื่อมถอยในการขับเคลื่อน SDG ในปี 2020 การระบาดใหญ่ของ Covid-19 ไม่เพียงแต่สร้างภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพระดับโลกเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดวิกฤตการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย เพื่อฟื้นฟูความก้าวหน้าของ SDG ประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่ทางการคลังผ่านการปฏิรูปภาษีโลกและการขยายการจัดหาเงินทุนโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาในระดับพหุภาคีงบประมาณรายจ่ายทางการคลังควรถูกใช้เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของ SDG ทั้ง 6 ประการ ได้แก่ การศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน การดูแลสุขภาพถ้วนหน้า พลังงานสะอาดและอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โครงสร้างพื้นฐานในเมืองที่ยั่งยืน และการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง” (The UN Sustainable Development Solutions Network, 2021)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นถึงกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศและกระทรวงมหาดไทย ที่ยังพบปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานหลายประการ จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทยที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเป้าหมายหลัก 2 เป้าหมาย ซึ่งอาจจะต้องปรับกระบวนการหรือวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร โดยปัจจุบันนี้มีการดำเนินการดังนี้

1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจน ทุกรูปแบบในทุกที่

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ในเป้าหมายดังกล่าว คือ

- ระบุข้อมูลหน่วยงานผู้จัดทำพร้อมข้อมูลผู้ประสานงานหลัก

- อธิบายความสำคัญของเป้าหมายหลักที่ 1 ต่อประเทศไทย โดยระบุถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จได้ เช่น การให้ความสำคัญในระดับนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนในภาพรวมของประเทศ การแต่งตั้งคณะทำงาน การกำหนดหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนแต่ละเป้าหมายย่อย และการให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนไว้ในความสำคัญลำดับต้น ๆ เป็นต้น
- กำหนดแนวทางการสร้างการตระหนักรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการขจัดความยากจน สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย อาสาสมัคร และประชาชน โดยผ่านเครื่องมือหนังสือสั่งการ การมอบนโยบาย ระบบบริหารจัดการข้อมูล ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) และระบบการบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) สื่อประชาสัมพันธ์ การประชุม ฯลฯ
- จัดทำข้อมูลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับเป้าหมายย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- ระบุกลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายหลักที่ 1 ทั้งกลไกการขับเคลื่อนในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ โดยผ่านคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ระบุภาคีเครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อน SDGs เป้าหมายหลักที่ 1 ทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ และกำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากภาคีแต่ละกลุ่ม รวมถึงประเด็นการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะได้มีการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานในอนาคตต่อไปร่วมกับประเด็นการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย , ม.ป.ป.-a)

เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกพื้นที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีความใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน”

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

- (1) สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย

(2) กรมการพัฒนาชุมชน (พช.) รับผิดชอบการดำเนินงานในเป้าหมายย่อยที่ 1.1 ด้วยการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

เป้าหมายเป้าหมายย่อยนี้มีความสำคัญคือ เป็นเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าหมายหลักที่ 1 ที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ และเป็นเป้าหมายย่อยที่มีความเป็นสากล กล่าวคือ มีตัวชี้วัดที่ระบุว่า “สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสากลจำแนกตามเพศ อายุ สถานะการจ้างงาน และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (ชุมชนเมือง/ชนบท)” ซึ่งความยากจนสากลจะวัดจากเส้นความยากจนสากล (International Poverty Line) โดยให้ทุกประเทศยึดหลักสกุลเงินดอลลาร์ เพื่อเปรียบเทียบ (1.90 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) อีกทั้งมีตัวชี้วัดที่วัดผลในเชิงปริมาณได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายหลักที่ 1 ดังกล่าวมีความคืบหน้าผ่านโครงการที่เกี่ยวข้องในเป้าหมายย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจน ทุกรูปแบบในทุกที่

เป้าหมายย่อย	ตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการภายในโครงการ	ผลการดำเนินงาน
<p>เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มิค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน”</p>	<p>โครงการสร้างความรู้ความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>1) กิจกรรมสร้างและพัฒนาสมาชิกชุมชนในระดับหมู่บ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และได้รับการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และนำความรู้ไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนตามแนวทางการสร้างสมาชิกชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 150,000 คน งบประมาณจำนวน 150,000,000 บาท - หน่วยดำเนินงาน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และพื้นที่ดำเนินการ คือ ระดับหมู่บ้านจำนวน 6,000 หมู่บ้านทั่วประเทศ <p>2) กิจกรรมจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนสมาชิกชุมชนที่ผ่านการพัฒนาได้มีการรวมกลุ่ม และสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ให้กับชุมชน - มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 600 กลุ่ม งบประมาณจำนวน 5,220,000 บาท 	<p>ประชาชนเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน มีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>ครัวเรือนสมาชิกชุมชนที่ผ่านการพัฒนาที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน และประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ</p>

เป้าหมายย่อย	ตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินงานภายในโครงการ	ผลการดำเนินงาน
	<p>CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยดำเนินงาน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และพื้นที่ดำเนินการ คือ ระดับหมู่บ้าน 3) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (ภพสภ.) <ul style="list-style-type: none"> - โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงานสัมมนาซีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค และส่งเสริมองค์การสตรีในการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาสตรีและเครือข่ายพัฒนาซีพชุมชน - มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 244 คน งบประมาณจำนวน 780,000 บาท - หน่วยดำเนินงาน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด พื้นที่ดำเนินการ คือ ระดับจังหวัดหรือภาค 	<p>ครัวเรือนสัมมนาซีพชุมชนเป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนงานสัมมนาซีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ครัวเรือนสัมมนาซีพชุมชนตัวอย่างระดับจังหวัดจำนวน 76 ครัวเรือน และระดับภาคจำนวน 12 ครัวเรือน</p>

2) เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ในเป้าหมายดังกล่าวเช่นเดียวกัน คือ

- ระบุข้อมูลหน่วยงานผู้จัดทำพร้อมข้อมูลผู้ประสานงานหลัก
- อธิบายความสำคัญของเป้าหมายหลักที่ 11 ต่อประเทศไทย โดยระบุถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จได้ เช่น การให้ความสำคัญกับประเด็นที่อยู่อาศัยในระดับนโยบายและการบรรจุไว้ในแผนระดับต่าง ๆ ของประเทศ เนื่องจาก การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามมา การจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย การผลักดันและจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการด้านที่อยู่อาศัยในระดับพื้นที่ โดยการจัดทำ แผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับจังหวัดทั่วประเทศไทย และการกำหนดหน่วยรับผิดชอบ หลักและหน่วยงานสนับสนุนแต่ละเป้าหมายย่อย เป็นต้น
- กำหนดแนวทางการสร้างการตระหนักรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการท้องถิ่น บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ กลุ่มเครือข่าย และประชาชนทั่วไป โดยผ่านเครื่องมือหลักสูตร การเรียนการสอนในสถานศึกษา สื่อประชาสัมพันธ์ การประชุม การฝึกอบรม การทำ บันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างหน่วยงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ในโครงการต่าง ๆ ฯลฯ
- จัดทำข้อมูลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับเป้าหมายย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระบุกลไกการขับเคลื่อน เป้าหมายหลักที่ 11 ทั้งกลไกการขับเคลื่อนในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ โดยผ่านคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานเนต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ระบุภาคีเครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อน SDGs เป้าหมายหลักที่ 11 ทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคการพัฒนาระหว่างประเทศ และกำหนดลักษณะ การมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากภาคีแต่ละกลุ่ม รวมถึงประเด็นการดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะได้มีการชี้แจงแนวทาง

การดำเนินงานในอนาคตต่อไปร่วมกับประเด็นการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นเดียวกับเป้าหมายหลักที่ 1 (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.-b)

เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลด ความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึง ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573”

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

- (1) สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ขับเคลื่อน การดำเนินงานในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย
- (2) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) รับผิดชอบการดำเนินงานในเป้าหมาย ย่อยที่ 11.5 ด้วยการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการเพื่อลดผลกระทบและความ สูญเสียด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากภัยพิบัติ

เป้าหมายย่อยนี้มีความสำคัญคือ เป็นเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเป้าหมายหลัก ที่ 11 ที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ และเป็นเป้าหมายย่อยที่สามารถวัดผลในเชิงปริมาณได้และ มีความเป็นสากล กล่าวคือ มีตัวชี้วัดที่ระบุว่า “จำนวนผู้เสียชีวิต สูญหาย และผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงจากภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน (ภัยพิบัติรวมถึง อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย และภัย แล้ง)” ซึ่งใช้ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ และ “ความสูญเสียโดยตรงทาง เศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลก รวมถึงความเสียหายที่เกิดกับโครงสร้างพื้นฐานและ การหยุดชะงักของการบริการขั้นพื้นฐานที่สำคัญอื่น ๆ อันเนื่องมาจากภัยพิบัติ” ซึ่ง GDP ของโลกจะ มีการประเมินโดยใช้สกุลเงินดอลลาร์ในภาพรวมของทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งสามารถใช้ข้อมูลจาก ธนาคารโลกได้

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายหลักที่ 11 ดังกล่าวมีความคืบหน้าผ่านโครงการ ที่เกี่ยวข้องในเป้าหมายย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

เป้าหมายย่อย	ตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการภายในโครงการ	ผลการดำเนินงาน
เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจ เทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจน และคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางภายในปี พ.ศ. 2573”	โครงการพัฒนาระบบบัญชาการเหตุการณ์ เครื่องมือในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพชุดปฏิบัติการสนับสนุนจัดการเหตุการณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉินในแต่ละระดับให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ - มีกลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 108 คน แบ่งออกเป็น 2 รุ่น - หน่วยงานเป้าหมาย คือ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตและสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด - พื้นที่ดำเนินการ คือ เขตทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดทุกจังหวัด 	เจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะชุดปฏิบัติการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ และมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ไขสถานการณ์ทางภัยพิบัติในอนาคตได้เป็นอย่างดีและสามารถลดความสูญเสียในมิติต่าง ๆ ได้

จะเห็นได้ในเบื้องต้นได้ว่าทั้ง 2 เป้าหมายย่อยดังกล่าว ส่งผลต่อภาพรวมและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานในการขับเคลื่อน SDGs ของกระทรวงมหาดไทยได้มากกว่าเมื่อเทียบกับเป้าหมายย่อยอีก 13 เป้าหมายที่เหลือ อีกทั้งทำให้เกิดความสะดวกรวดในการศึกษาวิจัยอีกด้วย นอกจากนี้ หากทราบปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานของเป้าหมายข้างต้นแล้ว จะสามารถนำไปสู่กระบวนการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย และให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศได้ทันปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1) กระบวนการและกลไกการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติเป็นอย่างไร

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเป้าหมายย่อยด้านความยั่งยืนดังกล่าวได้แก่อะไรบ้าง และมีแนวทางอย่างไรในการปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีความใช้จ่ายรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน ภายในปี พ.ศ. 2573”

2) เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573”

3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

1.4 ประโยชน์ของการวิจัย

- 1) ได้ทราบถึงกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานและประสานงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน
- 2) ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน
- 3) มีข้อมูลแนวทางการแก้ไขปัญหาและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยในอนาคต

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จะมุ่งเน้นศึกษากรณีของกระทรวงมหาดไทย โดยเริ่มจากการที่กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายจาก “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.)” ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการ ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเป้าหมายที่ 1 “ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่” และเป้าหมายที่ 11 “ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน” อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักใน 15 เป้าหมายย่อย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การประสานงานและความร่วมมือ และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงาน และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะในเป้าหมายย่อย ที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน” และ เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573”

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและแหล่งข้อมูล

ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ประเพณีวิชาการ อำนวยการ จนถึงผู้บริหาร ครอบคลุมส่วนราชการ

ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดผ่านแนวคิดเรื่องความยั่งยืนและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.5.3 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 5 เดือน (เดือนสิงหาคม - ธันวาคม 2564)

1.6 นิยามศัพท์

1) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (United Nations, 1987)

2) ความยากจน หมายถึง สภาวะที่อึดอัดอย่างไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Deprivation) ของมนุษย์ปุถุชน ซึ่งสามารถพิจารณาความอึดอัดทางกายภาพ ทางจิตใจ และทางสังคม ซึ่งเกี่ยวพันโดยตรงกับความไม่สมบูรณ์ของสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางวัตถุ หรือ ทางชีววิทยา โดยทั่วไปมักหมายถึง โภชนาการ สาธารณสุข การศึกษา และที่พักอาศัย (World Bank, 2000 อ้างถึงใน สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2557) นอกเหนือจากนั้น ยังหมายรวมถึงการขาดแคลนโอกาสและสิ่งจำเป็นพื้นฐานของชีวิต เช่น โอกาสการศึกษาชั้นประถมศึกษา โอกาสการมีสุขภาพดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่โอกาสในการมีงานทำ และการสร้างรายได้ในอนาคต (World Bank, 2001 อ้างถึงใน สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2557)

3) ภัยพิบัติ หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชน หรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557 อ้างถึงใน สรวิต วิฑูรท์ศน์, Reyes, M. C., & Sarsycki, M., 2559)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย” ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

2.1.1 ความเป็นมาของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.2 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับยุทธศาสตร์ชาติ

2.2.1 เป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน

2.2.2 เป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

2.3.1 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.3.2 ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.4 แนวคิดเรื่องการทำงานร่วมกัน (Cooperation)

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

2.1.1 ความเป็นมาของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยดำเนินมาโดยตลอด โดยการนำทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ประโยชน์อย่างไม่จำกัดเรื่อยมานับตั้งแต่ทิศทางของการพัฒนาของแต่ละประเทศทั่วโลกเปลี่ยนไปจากการมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเป็นหลัก โดยขาดการพิจารณาถึงผลเสียทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ตามมา ซึ่งที่ผ่านมาเกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายประการ ได้แก่ ปัญหาป่าไม้ถูกทำลายจากการนำไปเป็นที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้ การผลิตกระดาษ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการลักลอบตัดที่ผิดกฎหมาย ปัญหาสัตว์ป่าถูกล่า เพื่อใช้ทำเครื่องประดับและการบริโภค ปัญหาด้านแหล่งน้ำที่ไม่มีคุณภาพ น้ำท่วม น้ำแล้ง มนุษย์มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ หรือการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงในแหล่งน้ำ ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ การทำลายหน้าดินจากการเกษตร การขาดธาตุอาหารในดิน รวมถึง

การขาดที่ดินทำกิน ปัญหาทะเลถูกทำลายจากการทำประมงที่ผิดวิธี การทำประมงผิดกฎหมาย ปัญหาการจัดการขยะจากการกำจัดที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือน การขาดจิตสำนึกและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริโภคของมนุษย์ และปัญหามลพิษทางอากาศ จากการปล่อยควันพิษและแก๊สพิษต่าง ๆ จากการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์หรือโรงงานอุตสาหกรรม การเกิดหมอกควันจากการเผาป่าเพื่อทำการเกษตรและหาของป่า รวมทั้งควันพิษจากภูเขาไฟ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่ความความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาครัฐ และเป็นมูลเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมด้านต่าง ๆ และปัญหาด้านเศรษฐกิจอีกมากมายตามมา

จากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ขาดความสมดุลในทุกมิติ โจทย์สำคัญของทุกประเทศทั่วโลกที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขคือ จะทำอย่างไรให้เกิดการบริหารจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล แต่ยังสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์อยู่ควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรโลกอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และยั่งยืนมากที่สุด ดังนั้น เมื่อปี 1972 (พ.ศ. 2515) องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) จึงได้จัดให้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on Human and Environment) ขึ้น ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งผลจากการประชุมดังกล่าวทำให้หลายประเทศทั่วโลกได้หันกลับมาคำนึงถึงการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไปพร้อมกับการพัฒนาและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นับเป็นที่มาของแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)” และเป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการ บรันด์แลนด์ (Brundtland Commission) (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556)

การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกให้ความสำคัญและถูกกล่าวถึงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั่วโลก จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) องค์การสหประชาชาติก็ได้จัดประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development) ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล โดยมีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย เข้าร่วมการประชุมจำนวน 178 ประเทศ และมีมติรับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนไปพร้อมกับมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้วยความสมดุลระหว่างกัน เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำแผนปฏิบัติการดังกล่าวที่นับว่าเป็นแผนแม่บทของโลกไปปรับใช้ในการบริหารจัดการประเทศ รวมถึงใช้วางกรอบและทิศทางการพัฒนาประเทศด้วยการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

เมื่อปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) องค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมแห่งสหประชาชาติ (Millennium Summit) ขึ้น ณ มหานครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีประเทศที่เข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้น 189 ประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้มีการกำหนด “เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ” (Millennium Development Goals: MDGs) ร่วมกันเพื่อให้ประเทศสมาชิกดำเนินการนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 - 2015 (พ.ศ. 2543 - 2558) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 15 ปี ถือได้ว่ามีผลการดำเนินงานในภาพรวมที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ในช่วงปลายปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) องค์การสหประชาชาติก็ได้จัดการประชุมสุดยอดสหประชาชาติสมัชชาสามัญ (United Nations General Assembly) ครั้งที่ 70 ขึ้น ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวมจำนวน 193 ประเทศ ร่วมรับรองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) และได้กำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อให้ประเทศสมาชิกร่วมกันดำเนินการ และใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ต่อจาก MDGs โดยได้กำหนด 17 เป้าหมายหลัก (Goals) ที่ประกอบด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDGs Targets) และ 247 ตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาในช่วงระยะเวลา 15 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 - 2030 (พ.ศ. 2559 - 2570) อีกทั้งได้มีการเพิ่มหลักการสำคัญของ SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่

1) การพัฒนาคน (People) ให้มีความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้มีความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป

3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ

4) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก

5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน SDGs (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.-c)

ทั้งนี้ สำหรับเป้าหมายหลัก (Goals) ของ SDGs 17 เป้าหมาย มีดังนี้

1) ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

- 2) ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
- 3) สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย
- 4) สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน
- 6) สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
- 7) สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน
- 8) ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน
- 9) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
- 10) ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
- 11) ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน
- 12) สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- 13) ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 14) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน
- 15) ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
- 16) ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
- 17) เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.-c)

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนที่หลายประเทศทั่วโลก ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลายาวนาน ถือเป็นความท้าทายอย่างมากในการบรรลุเป้าหมายให้ได้ ภายในปี ค.ศ. 2030 ที่กำลังจะมาถึง ซึ่งจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งคือ จะต้องหาวิธีประสานความร่วมมือระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น มีการเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน เชื่อมโยงเป้าหมายของการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ระดับพื้นที่ หน่วยงาน ประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการลดช่องว่างการพัฒนาในแต่ละระดับ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นปัจจุบันและคนในรุ่นอนาคตต่อไป

2.1.2 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

Brundtland Commission (1987) อ้างถึงใน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2556, น. 12) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ว่า “เป็นการพัฒนาที่เน้นให้มนุษย์คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติบนโลก และให้มีการดำเนินการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนทั้งในยุคปัจจุบัน และยุคต่อ ๆ ไปอย่างเท่าเทียมกัน หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา อันได้แก่

- 1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้น้อย
- 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้ โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้

ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิต เพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2541) อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546, น. 4) ได้อธิบายการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็น การบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบ

ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ นั่นก็คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านมนุษย์ โดยให้คุณค่าทางวัฒนธรรม รวมอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น ตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้านและทุกมิติ กล่าวคือ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตใจ วัฒนธรรม ฯลฯ โดยมีคนเป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายของการพัฒนา เพื่อให้คนอยู่ดีกินดี และมีความสุข ทั้งคนในรุ่นนี้และรุ่นต่อ ๆ ไป”

ทั้งนี้ ทั้งสองแนวคิดข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิด Triple Bottom Line ของ Elkington (1997) ที่ได้กล่าวว่า Triple Bottom Line คือ เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการดำเนินธุรกิจ ด้วยการมุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจให้เกิดความสมดุลระหว่างด้านเศรษฐกิจ (Economic) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดที่ได้ถูกใช้ไปให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ด้านสังคม (Social) ซึ่งเน้นการสร้างสมดุลของระบบต่าง ๆ ในสังคม การแก้ปัญหาความยากจน สร้างความเท่าเทียมและทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีในสังคม และการมีส่วนร่วมของคนทุกระดับในสังคม และสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรักษาดุลยภาพในเกิดขึ้นในระบบนิเวศรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ด้วย เพื่อให้เป็นองค์การเจริญเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Elkington, 1997)

สำหรับการนิยามคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546, น. 4) ได้ให้ความหมายว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มด้วยความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม”

จากการนิยามแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ทั้งหมดข้างต้น แม้ว่าจะมีความหลากหลายในการให้คำนิยาม แต่ก็มีหลักการสำคัญที่คล้ายกันสรุปได้ 3 หลักการ ดังนี้

- 1) หลักการด้านเศรษฐกิจ ซึ่งต้องเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุด บนพื้นฐานของต้นทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สำหรับคนในยุคปัจจุบันและคนในอนาคต รวมถึงการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เกิดความสมดุล และพัฒนาอุตสาหกรรม นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม

- 2) หลักการด้านสังคม จะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของคนในสังคมทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ โดยคำนึงถึงหลักการกระจายทรัพยากรให้เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาค ลดปัญหาความยากจน และการมีสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อรักษาระดับคุณภาพชีวิตของคนให้มีความอยู่ดีกินดีและยั่งยืนมากขึ้น
- 3) หลักการด้านนิเวศวิทยา เป็นหลักการที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาสีงแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษ ดังนั้น การสร้างความยั่งยืนให้เกิดกับระบบนิเวศจะเป็นการอนุรักษ์และป้องกันไม่ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลาย ทั้งนี้รวมถึงปัจจัยการผลิตซึ่งถือเป็นทุนที่เกิดจากมนุษย์ ก็ต้องใช้ให้เกิดความคุ้มค่าต่อต้นทุนที่เสียไปและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการมีระบบนิเวศวิทยาที่ดีต่อคนในรุ่นอนาคต

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการรักษาความสมดุลของมนุษย์ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถในการใช้ทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นอนาคต

2.2 การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับยุทธศาสตร์ชาติ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักการขับเคลื่อน SDGs ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ และเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน รวมทั้งได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักใน 15 เป้าหมายย่อย ได้แก่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1, 1.2, 3.6, 5.B, 6.1, 6.B, 10.7, 11.3, 11.5, 11.7, 11.A, 11.B, 11.C, 13.1 และ 16.9 (ตารางที่ 4)

อย่างไรก็ตาม หลักการและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ถือว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจำนวน 23 ประเด็น ได้แก่ 1) ความมั่นคง 2) การต่างประเทศ 3) การเกษตร 4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 5) การท่องเที่ยว 6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อมยุคใหม่ 9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม 11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12) การพัฒนาการเรียนรู้ 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14) ศักยภาพการกีฬา 15) พลังทางสังคม 16) เศรษฐกิจฐานราก 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 18) การเติบโตอย่างยั่งยืน 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ 21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (ยกเว้นแผนแม่บทด้านที่ 14 ศักยภาพการกีฬา) ซึ่งมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ เป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	เป้าหมายย่อยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	
เป้าหมายย่อยที่ 1.1 ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน	<ul style="list-style-type: none"> - ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น - ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง - กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
เป้าหมายย่อยที่ 1.2 ภายในปี พ.ศ. 2573 ลดสัดส่วนชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง - ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น - ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง - กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
เป้าหมายหลักที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาวะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย	
เป้าหมายย่อยที่ 3.6 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	เป้าหมายย่อยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
จากอุบัติเหตุจากการจราจรทางถนนทั่วโลกครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. 2573	
เป้าหมายหลักที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน	
เป้าหมายย่อยที่ 5.B เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มบทบาทแก่สตรี	- คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้นจากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม
เป้าหมายหลักที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน	
เป้าหมายย่อยที่ 6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี พ.ศ. 2573	- ระดับความมั่นคง ด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากระดับ 3 ให้เป็นระดับ 4 ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น
เป้าหมายย่อยที่ 6.B สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขาภิบาล	- ภาครัฐพัฒนามีบทบาท ในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง
เป้าหมายหลักที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ	
เป้าหมายย่อยที่ 10.7 อำนวยความสะดวกในการโยกย้ายถิ่นฐานและเคลื่อนย้ายของคนให้เป็นระเบียบ ปลอดภัย ปกติ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ประเทศไทยมีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบสูงขึ้น - ประเทศไทยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน - กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น - ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	เป้าหมายย่อยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน	
เป้าหมายย่อยที่ 11.3 ยกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2573	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติ - เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน - ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม - เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่มากขึ้น - เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่มากขึ้น
เป้าหมายย่อยที่ 11.5 ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียชีวิตโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น
เป้าหมายย่อยที่ 11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้พิการ ภายในปี พ.ศ. 2573	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน - พื้นที่สีเขียว ทุกประเภทเพิ่มขึ้น
เป้าหมายย่อยที่ 11.A สนับสนุนการเชื่อมโยงเชิงบวกทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมระหว่างพื้นที่เมืองรอบเมือง และชนบท โดยการเสริมความแข็งแกร่งของการวางแผนการพัฒนาในระดับชาติและระดับภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	เป้าหมายย่อยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
<p>เป้าหมายย่อยที่ 11.B ภายในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการ เพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิต้านทาน ต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ - เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน - ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม - เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น - เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น
<p>เป้าหมายย่อยที่ 11.C สนับสนุนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านทางความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการ ในการสร้างอาคารที่ยั่งยืนและมีความต้านทานและยืดหยุ่น โดยใช้วัสดุท้องถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก
<p>เป้าหมายหลักที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น</p>	
<p>เป้าหมายย่อยที่ 13.1 เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง - ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น
<p>เป้าหมายหลักที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม</p>	
<p>เป้าหมายย่อยที่ 16.9 จัดให้มีอัตลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีการจดทะเบียนเกิด (สูติบัตร) ภายในปี พ.ศ. 2573</p>	<ul style="list-style-type: none"> - คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

2.2.1 เป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน

ภารกิจด้านการกำจัดความยากจน ถือเป็นความรับผิดชอบและการประสานงานหลักของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน SDGs ตามเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ประกอบด้วย 2 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ได้แก่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกพื้นที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีความยากจนรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน” และเป้าหมายย่อยที่ 1.2 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ลดสัดส่วน ชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง” ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ 15 พลังทางสังคม และด้านที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก จะพบว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ ด้านการกำจัดความยากจน

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ
เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	แผนแม่บทฯ ด้านที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก
เป้าหมายย่อยที่ 1.1 ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกพื้นที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีความยากจนรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน	<ul style="list-style-type: none"> - ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น - ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง - กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
เป้าหมายย่อยที่ 1.2 ภายในปี พ.ศ. 2573 ลดสัดส่วน ชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น - ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง - กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บท
	แผนแม่บทฯ ด้านที่ 15 พลังทางสังคม
	- ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2.1.1 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน

กระทรวงมหาดไทยได้ขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจนผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบหลักด้านการกำจัดความยากจน โดยเฉพาะหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมการพัฒนาชุมชน โดยมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักนโยบายและแผน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมการสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับแนวนโยบายหรือจัดทำกรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดความยากจนในระดับชาติ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการกำจัดความยากจนผ่านเครื่องมือการจัดทำหนังสือสั่งการจากส่วนกลางไปยังพื้นที่การมอบนโยบายผ่านผู้บริหารของหน่วยงาน ระบบบริหารจัดการข้อมูลที่หน่วยงานในสังกัดใช้ดำเนินการ เช่น การจัดทำและรวบรวมข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติการกำจัดความยากจนและการจัดสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียม โดยเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจน เช่น งานอาสาสมัครในชุมชน อาสาสมัครพัฒนาพื้นที่ ผ่านเครื่องมือการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อแจกจ่ายและประชาสัมพันธ์ผ่านทางผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทย การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยกิจกรรม และกิจกรรมการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครในการทำงานร่วมกับรัฐบาลในประเด็นการกำจัดความยากจน

กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินการโดยผ่านเครื่องมือการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) ทั่วประเทศไทย จัดกิจกรรมอาสาสมัครที่สอดคล้องกับประเด็นการขจัดความยากจน ได้แก่ การลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสำรวจปัญหาความยากจนของครัวเรือนในชุมชน ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมสร้างการตระหนักรู้ด้านบทบาทของอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการรับมือกับความยากจนและการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเท่าเทียม อีกทั้งการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทยยังได้ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมการจัดการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้มีกิจกรรมสร้างความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุน และการวิจัยร่วมกับกับเครือข่ายการพัฒนาเพื่อการขับเคลื่อน SDGs ทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ และกำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากภาคีแต่ละกลุ่ม (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.-a)

2.2.2 เป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ภารกิจด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ถือเป็นอีกหนึ่งความรับผิดชอบและการประสานงานหลักของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน SDGs เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน ประกอบด้วย 2 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ได้แก่ เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” และเป้าหมายย่อยที่ 11.B “ภายในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิคุ้มกันต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน เช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573” ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ 6 พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ ด้านที่ 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ และด้านที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ จะพบว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายหลัก (Goals) และเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลัก กับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ
เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน	แผนแม่บทฯ ด้านที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

เป้าหมายหลัก (Goal) และเป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กระทรวงมหาดไทย	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ
เป้าหมายย่อยที่ 11.5 ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลก ที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573	- ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น
เป้าหมายย่อยที่ 11.B “ภายในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิทัศน์ต้านต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573	แผนแม่บทฯ ด้านที่ 6 พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ
	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ - เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน - ความยั่งยืนทางภูมิณีเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม
	แผนแม่บทฯ ด้านที่ 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ
	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น - เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น

จากตารางที่ 4 ข้างต้น พบว่า เป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs ที่กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักทั้ง 15 เป้าหมาย มีความสอดคล้องเชื่อมโยงไปกับ เป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ จำนวน 29 เป้าหมาย ส่วนในตารางที่ 5 พบว่า ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ประกอบด้วย 2 เป้าหมายย่อย (Target) สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 2 ด้าน และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ จำนวน 4 เป้าหมาย รวมถึงในตารางที่ 6 พบว่า ในเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน ประกอบด้วย 2 เป้าหมายย่อย (Target) สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 3 ด้าน และเป้าหมายย่อยแผนแม่บทฯ จำนวน 6 เป้าหมาย ซึ่งถือว่าความเชื่อมโยงดังกล่าว เมื่อเข้าสู่กระบวนการนำนโยบายไป

ปฏิบัติ (Policy Implementation) แล้ว จะสามารถดำเนินการได้ง่ายและสามารถบรรลุเป้าหมาย SDGs ในภาพรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี

2.2.2.1 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ

กระทรวงมหาดไทยได้ขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบหลักด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมการสร้างการตระหนักรู้ให้กับข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณูปโภค สาธารณูปการเกี่ยวกับเรื่องการสร้างการรับรู้ แนวทางการพัฒนาเมือง ความเชื่อมโยงของผังนโยบายระดับ ประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับผังนโยบายระดับต่าง ๆ ผ่านเครื่องมือการประชุมเชิงสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำ MOU ระหว่างหน่วยงาน และการทำงานของคณะกรรมการหรือคณะทำงานในโครงการต่าง ๆ การสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ โครงการ/กิจกรรมการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ดำเนินการในพื้นที่ ผ่านเครื่องมือการประชุมในระดับพื้นที่ หมู่บ้าน ชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศ วิทยุทัศน์ และ Social Media

การขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทยยังได้ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมการจัดการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้มีกิจกรรมสนับสนุนการลงทุน ข้อมูล องค์ความรู้ งานวิจัย และความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับกับเครือข่ายการพัฒนาเพื่อการขับเคลื่อน SDGs ทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคีการพัฒนาระหว่างประเทศ และกำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ที่คาดหวังจากภาคีแต่ละกลุ่ม (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.-b)

2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ถูกกำหนดขึ้นจากการประชุมสุดยอดสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 ขององค์การสหประชาชาติ ที่ประเทศสมาชิกรวมถึงประเทศไทยร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งสำหรับประเทศไทย การขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าวได้ถูกให้ความสำคัญในระดับนโยบายของประเทศ โดยเฉพาะการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(กพย.) ขึ้นมาเพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ และเป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อน SDGs ในภาพรวมของประเทศ และได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบเป้าหมายหลัก (Goals) ทั้ง 17 เป้าหมาย ให้มีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติหรือการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติในแต่ละเป้าหมาย เริ่มจากระดับหน่วยงานหลักหรือระดับกระทรวง ระดับกรม กอง จังหวัด อำเภอ ตำบล สุ่มชนและหมู่บ้าน ผ่านกลไกต่าง ๆ เพื่อให้นโยบายบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

2.3.1 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Pressman และ Wildavsky (1979) อ้างถึงใน ศุภชัย ยาวะประภาส (2554) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ กระบวนการดำเนินนโยบายให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ มีเงื่อนไขด้านเวลาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกัน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการกำหนดนโยบายออกมาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ McLaughlin (1975) อ้างถึงใน ศุภชัย ยาวะประภาส (2554) ที่มีความเห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่องค์การใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานของนโยบายให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมายที่องค์การกำหนด รวมทั้งให้เป็นไปตามบริบทหรือลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์การ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่องค์การได้กำหนดไว้

Mazmanian and Sabatier (n.d.) ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การดำเนินการตามนโยบายขั้นพื้นฐาน ที่มีกิจกรรมอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับ นอกจากนั้นอาจอยู่ในรูปแบบของคำสั่งของผู้มีอำนาจทางการบริหาร ซึ่งตามหลักการแล้ว การตัดสินใจดังกล่าวจะมีการระบุปัญหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะแก้ไขไว้ด้วย มีกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีความหลากหลาย และโดยปกติกระบวนการจะดำเนินการจะผ่านหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการตั้งกฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน ตามด้วยการตัดสินใจของหน่วยงานที่ดำเนินการ การปฏิบัติตามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผลจากการตัดสินใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงทั้งที่เป็นไปตามที่วางแผนและไม่ได้วางแผนไว้ การรับรู้ผลกระทบของการตัดสินใจของหน่วยงาน และสุดท้ายการแก้ไขปรับปรุงหรือพยายามแก้ไขสิ่งที่สำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2563, น. 36) กล่าวว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแปลงตัวนโยบายออกสู่ภาคปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ และได้รับผลผลิตออกมาตรงตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน ชีตสมรรถนะ

ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การสนับสนุนและแรงต่อต้านจากบุคคล ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น”

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าว ได้ให้นิยามที่มีความสอดคล้องกัน โดยสามารถสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการกำหนดนโยบายจากผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย แล้วแปลงแผนงาน โครงการ และนโยบายต่าง ๆ ไปยังหน่วยปฏิบัติ ด้วยการวางเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่หน่วยงานได้ตั้งไว้

2.3.2 ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภาช (2554) ได้กล่าวถึงปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะของนโยบายนั้น ๆ ซึ่งหากนโยบายที่มีลักษณะที่ทุกฝ่ายมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ยอมรับในกระบวนการและผลของการดำเนินนโยบายร่วมกัน นโยบายนั้นเกิดประโยชน์ มีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการ และกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงต่อมิติต่าง ๆ เพียงเล็กน้อยอาจส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จมากขึ้น

2) วัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยผู้กำหนดต้องมีความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดการยอมรับวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบายได้ง่าย มีการกำหนดตัวชี้วัดในการวัดผลสำเร็จที่ชัดเจน และมีการมอบหมายหรือสั่งการจากผู้กำหนดนโยบายต่อผู้ที่จะนำนโยบายปฏิบัติอย่างชัดเจน

3) ความเป็นไปได้ทางการเมือง ที่ฝ่ายการเมืองจะต้องพยายามกำหนดนโยบายให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) โดยเฉพาะภาคเอกชน กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ชนชั้นนำ สื่อมวลชน และประชาชน เพื่อป้องกันปัญหาการคัดค้านหรือการโจมตีนโยบายที่กำหนดมา

4) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี จากการศึกษาเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีความรู้เท่าทัน ตระหนักถึงผลของการนำเทคโนโลยีมาใช้ และต้องกำหนดเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติและสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

5) ความพอเพียงของทรัพยากร ซึ่งการดำเนินนโยบายให้ประสบความสำเร็จอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การมีทรัพยากรที่เพียงพอ ได้แก่ ด้านงบประมาณ ที่ต้องได้รับ

การจัดสรรและสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านบุคลากร จะต้องมีความเพียงพอเนื่องจากการดำเนินนโยบายในระดับต่าง ๆ ต้องอาศัยการตัดสินใจของบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปด้วยความราบรื่นหรือเกิดปัญหาระหว่างดำเนินการน้อยที่สุด

6) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือมีสมรรถนะสูงพอที่จะขับเคลื่อนนโยบาย ทั้งด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ กำหนดโครงสร้างและลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจน การสื่อสารภายในหน่วยงานมีความชัดเจน เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของนโยบาย มีลำดับการบังคับบัญชาจำนวนน้อยและมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก ผู้นำมีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการนโยบาย สามารถประสานงานเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ และรู้จักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายเพื่อให้ง่ายต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้มากขึ้น

7) ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติควรมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายนั้น ๆ เป็นอันดับแรก มีความรู้และเข้าใจขั้นตอนการดำเนินนโยบายเป็นอย่างดี มีแรงจูงใจและมองเห็นถึงประโยชน์ในการดำเนินนโยบายให้สามารถบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติมากจนเกินไป เนื่องจากอาจนำไปสู่การขาดความเอาใจใส่และไม่ปฏิบัติตามนโยบายได้

8) กลไกในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ กลไกด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีจำนวนหน่วยงานตามกำหนดและครอบคลุม กำหนดจุดตัดสินใจให้น้อยที่สุดเพื่อป้องกันความล่าช้าในการดำเนินงาน อีกทั้งใช้ความสัมพันธ์ดั้งเดิมระหว่างหน่วยงานให้เกิดประโยชน์และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ หน่วยงานที่กำหนดนโยบายจะต้องลดการแทรกแซงลง เน้นการจูงใจหรือกระตุ้นให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีแรงจูงใจมากกว่าการลงโทษ

ในขณะที่ Hogwood และ Gunn (1984) อ้างถึงใน ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จ มีดังนี้

1) ปัญหาที่เกิดจากการบริหารขององค์การที่ทำหน้าที่หลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น ความสามารถของคนในองค์การ ขาดการวางแผนและตรวจสอบการดำเนินงานที่ดี และขาดความเข้าใจและไว้วางใจกันภายในองค์การ

2) ปัญหาที่เกิดจากตัวนโยบาย ซึ่งเป็นนโยบายที่นำไปปฏิบัติจริงได้ยาก เช่น นโยบายที่ส่งผลต่อความคุ้นชินหรือพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติมากเกินไป นโยบายที่มีความล้าสมัยมากเกินไป และเกิดการร้องเรียนปัญหาจากภาคส่วนต่าง ๆ ในระหว่างปฏิบัติตามนโยบาย

3) ปัญหาที่เกิดจากความโศคร้าย ซึ่งมักเกิดจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ส่งผลต่อความยากในการนโยบายไปปฏิบัติ เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การประท้วงทางการเมือง เศรษฐกิจผันผวนอย่างรุนแรง อุทกภัย วิกฤตภัย และโรคระบาด

2.4 แนวคิดเรื่องการทำงานร่วมกัน (Cooperation)

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการกำจัดความยากจน และด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทย ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การมอบหมายงานให้หน่วยงานในสังกัดรับผิดชอบงานในแต่ละเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ รวมถึงการสร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะความร่วมมือภายในหน่วยงาน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนข้อมูลการดำเนินงานหรือแหล่งข้อมูลตัวชี้วัด ซึ่งมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกัน (Cooperation) ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน หมายถึง การร่วมมือกันในการดำเนินงานเป็นกลุ่มของมนุษย์ โดยทุกคนมีบทบาทและเป้าหมายที่มีต่อกลุ่มร่วมกัน มีการประสานการดำเนินงาน การสื่อสาร และมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์และสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลตามที่กลุ่มได้ตั้งไว้ (ทิตานา แคมมณี, 2545)

นอกจากนี้ ทิตานา แคมมณี (2545) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสรุปได้ดังนี้

1) มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดเรื่องพลังการทำงาน บางครั้งอาจต้องพึ่งพาการทำงานร่วมกันกับคนหลายคนในลักษณะเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะงานที่มีความซับซ้อน มีขั้นตอนการดำเนินงานจำนวนมาก อาจทำเพียงคนเดียวได้ยาก จึงมีความจำเป็นต้องให้กลุ่มได้ร่วมกันขับเคลื่อนงานให้เกิดผลสำเร็จขึ้น

2) มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดและความแตกต่างในเรื่องสติปัญญาความสามารถ ซึ่งในงานบางลักษณะมีความจำเป็นต้องอาศัยการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อให้เกิดทางเลือกในการตัดสินใจที่หลากหลาย และเกิดความรอบคอบในการทำงานมากยิ่งขึ้น

3) มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพังไม่ได้ การพึ่งพาอาศัยกันของมนุษย์ถือได้ว่าเป็นปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์มักจะต้องการการยอมรับ การขอหรือให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ กับผู้อื่น จึงทำให้มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม ดังนั้น การใช้ชีวิตโดยลำพังอาจเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก

4) ลักษณะของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการทำงานร่วมกันในทุกระดับและทุกองค์การ การทำงานภายในองค์การมีความจำเป็นต้องประสานการทำงานจากแต่ละบุคคลหรือฝ่ายต่างๆ ภายในองค์การ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในภาพรวมขององค์การและสังคมในระดับต่าง ๆ และการพัฒนาของประเทศ

5) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้ผลงานที่ดีกว่าการทำงานเดี่ยว เนื่องจากการทำงานกลุ่มจะส่งผลต่อความรู้สึกรับผิดและรับผิดชอบต่อร่วมกัน เกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่า ร่วมมือกันให้เกิดเป็นภาพรวมขององค์การ และเกิดพลังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มากกว่าการทำงานคนเดียว

6) การทำงานเป็นกลุ่มทำให้แต่ละบุคคลมีโอกาสในการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ จากกลุ่ม อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิผลขององค์การ

บัญชา ชินโณ (2556) ได้แบ่งพฤติกรรมการทำงานร่วมกันไว้ 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการรับผิดชอบต่อในการทำงานกลุ่ม การเอาใจใส่การทำงานที่บุคคลได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้เกิดความเรียบร้อยทันเวลา และการเข้าเป็นเป็นส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของกลุ่ม ร่วมคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาของกลุ่ม

2) ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม การพยายามสร้างความร่วมมือในการทำงานกลุ่มด้วยการกระตุ้นให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการระดมความคิด แสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน การหาวิธีจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น และการจูงใจให้สมาชิกในกลุ่มเกิดพลังในการทำงานมากขึ้น

3) ด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งการทำงานกลุ่มจะต้องรู้จักการมีน้ำใจให้สมาชิกกลุ่ม รู้จักการสอนงานกับสมาชิกกลุ่มที่ไม่เชี่ยวชาญในงานบางลักษณะ ช่วยเหลือเมื่อมีสมาชิกเกิดความเดือดร้อน และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แกกัน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงทัศนะด้วยเหตุและผลระหว่างกันก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่า

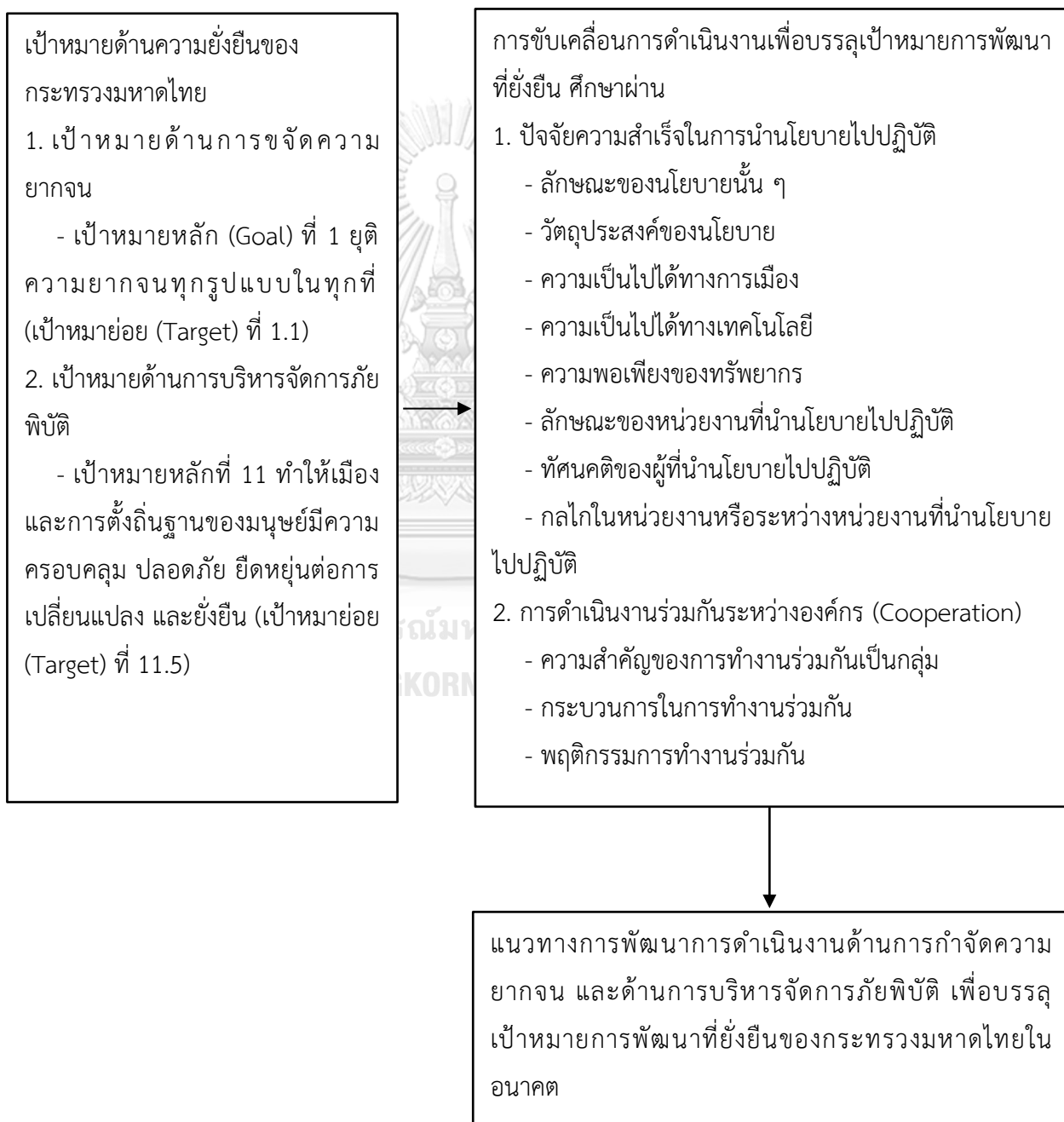
นอกจากจะช่วยป้องกันความผิดพลาดในการทำงานแล้ว ยังเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างกันที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งตามวิธีของประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลต่อความเต็มใจในการทำงานของสมาชิก และเกิดการยอมรับเป็นมติของกลุ่มร่วมกัน

จากการศึกษาแนวคิดการทำงานร่วมกัน (Cooperation) ทำให้ทราบว่า การทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการของกลุ่มที่ทำงานหรือร่วมมือกันทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์บางอย่างร่วมกัน ถือเป็น การสร้างระบบความร่วมมือของสมาชิกในองค์การ ซึ่งผลงานในภาพรวมองค์การจะดีหรือไม่ นั้นทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนมีความต้องการทำงานให้ดีและตั้งใจทำงาน ผู้นำกลุ่มจะมีบทบาทสำคัญในการมอบหมายงาน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกัน ความไว้วางใจกัน ทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่ดี และป้องกันการเกิดปัญหาความขัดแย้งกันในองค์การในอนาคต นอกจากนี้ กระบวนการในการทำงานร่วมกันนับเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง ดังนั้น การจะทำให้ผลงานที่ดีเกิดขึ้น จะต้องสร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม แล้วสร้างกระบวนการอย่างต่อเนื่องผ่านการสื่อสาร การติดต่อปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้นำ สมาชิกกลุ่ม และหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจะทำให้องค์การทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ และเป็นองค์การที่มีผลสำเร็จของงานเกิดขึ้น

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปความสัมพันธ์ของการศึกษาเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย” ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย” เป็นการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในบทนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การบันทึกข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และรายงานผลข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยเน้นเฉพาะกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนการดำเนินนโยบาย และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่จังหวัด จำนวน 8 ราย ดังนี้

3.1.1 ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 4 ราย เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน ประสานงาน และบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ และเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน รวมถึงเป้าหมายย่อยทั้ง 15 เป้าหมายที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ เสนอความเห็น และจัดทำข้อเสนอแนะ ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อน SDGs ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกลไกและกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวมเป็นอย่างดี โดยประเด็นที่ผู้ศึกษาจะสัมภาษณ์ คือ กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวม กลไกการประสานงาน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง (Cooperation) ของเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจนและด้านการจัดการภัยพิบัติ การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ

กระทรวงมหาดไทยกับแผนในระดับต่าง ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่

- 1) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย
- 2) ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน
- 3) ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักนโยบายและแผน
- 4) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ หรือ ข้าราชการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน

3.1.2 ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางระดับกรมที่เกี่ยวข้อง สังกัดกระทรวงมหาดไทย
จำนวน 2 ราย เนื่องจาก เป็นผู้รับผิดชอบและประสานงานหลัก SDGs รายเป้าหมายย่อย กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละเป้าหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายย่อย ซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัดที่องค์การสหประชาชาติกำหนดและบริบทของประเทศไทย ประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในรายเป้าหมายย่อยเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงการรายงานผลการขับเคลื่อนรายเป้าหมายย่อยทั้งด้านการกำจัดความยากจนและด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติต่อกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการดำเนินงานในรายเป้าหมายย่อยเป็นอย่างดี โดยประเด็นที่ผู้ศึกษาจะสัมภาษณ์จะแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ชุดแยกกันระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการด้านการกำจัดความยากจน และหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ คือ กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการกำจัดความยากจน กระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ กระบวนการและกลไกการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในรายเป้าหมายย่อย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเป้าหมายการกำจัดความยากจน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเป้าหมายการบริหารจัดการภัยพิบัติ และแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่

- 1) ผู้อำนวยการกองแผนงาน หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและภารกิจพิเศษ กรมการพัฒนาชุมชน

2) ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ หรือ ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.1.3 ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 2 ราย จาก 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และสุราษฎร์ธานี เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนและด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทยไปปฏิบัติ (Implementation) ในระดับพื้นที่โดยตรง และเป็นเพียง 2 จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มที่มีดัชนีรวมของ SDGs มากกว่าค่ากลางของประเทศ ที่กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกันคัดเลือกให้เป็นจังหวัดนำร่องสำหรับการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่เมื่อปี พ.ศ. 2563 โดยพิจารณาจากการรวบรวมตัวชี้วัดตาม SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายที่มีการจัดเก็บข้อมูลระดับจังหวัด แล้วคัดเลือกตัวชี้วัดที่สามารถใช้ทดแทน (Proxy) จำนวน 32 ตัวชี้วัด แบ่งเป็น 5 มิติ (5P) ตามกรอบแนวคิดของ SDGs ซึ่งพิจารณาจากศักยภาพ ความพร้อมของจังหวัด และความหลากหลายของมิติการพัฒนาเชิงพื้นที่ อีกทั้ง 2 จังหวัดยังถูกจัดอยู่ในกลุ่มของจังหวัดที่มีความเข้มแข็งและพร้อมขยายผลไปภายนอก (Best Practice) จึงเป็นผู้ที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนที่ดีของจังหวัดอื่น ๆ ในบริบทการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ คือ ความรู้และความเข้าใจในแนวคิดการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การดำเนินการตามแนวคิดการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสอดคล้องกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ และการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนและด้านการจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ (Implementation) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ได้แก่

1) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

2) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับประกอบการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ที่มีการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า

ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด ส่วนประเด็นย่อยอื่น ๆ จะมีการถามเพิ่มเติมระหว่างการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมของสถานการณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ประกอบด้วย

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนการดำเนินงาน และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่จังหวัด ด้วยคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อนำมาประกอบการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กลไกการประสานงาน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย โดยการสัมภาษณ์จะใช้เครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึกร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และชัดเจน

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความ เอกสารเชิงวิชาการ งานวิจัย งานเขียนที่เกี่ยวข้อง กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.4 การบันทึกข้อมูล

ผู้ศึกษานำบันทึกคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งประเด็นกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กลไกการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน แนวทางการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน รวมถึงการนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์และรายงานผลข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มประชากร และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ตามกระบวนการของงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็น

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการกำหนดคำ สาระสำคัญ หรือแนวคิดภายในข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ข้อความ ซึ่งการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผู้วิจัยสามารถหาข้อมูลเชิงปริมาณพร้อมทั้งวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ของคำ สาระสำคัญ หรือแนวคิดบางประการได้ เช่น ผู้วิจัยสามารถประเมินการใช้ภาษาจากบทความในข่าวเพื่อค้นหาคติหรือความเอนเอียงของภาษา อีกทั้งผู้วิจัยสามารถอนุมานเกี่ยวกับถ้อยคำภายในข้อความ ความรู้สึกของผู้เขียน ผู้ฟัง วัฒนธรรม และเวลาจากบริบทของข้อความดังกล่าวได้ ทั้งนี้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา มักจะนำมาใช้ในการระบุความตั้งใจหรือการหาแนวโน้มของการสื่อสารระหว่างบุคคล กลุ่มคน หรือสถาบัน การแสดงรูปแบบเนื้อหาของ การสื่อสาร และการวิเคราะห์การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหรือการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อเสริมข้อมูลงานวิจัยเชิงปริมาณ (Columbia Public Health, 2021) จากนั้นจึงบันทึกและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษากระทรวงมหาดไทย ใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว ตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม กอง และจังหวัด ซึ่งใช้ชุดข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวน 4 ชุดที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงาน และนำกรอบแนวคิดในการศึกษาเป็นแนวทางในการเสนอผลการศึกษาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

4.1 ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ลักษณะของนโยบายนั้น ๆ วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ความพอเพียงของทรัพยากร ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทักษะคิดของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และกลไกในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

4.2 การดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ประกอบด้วย ความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กระบวนการในการทำงานร่วมกัน และพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

4.1 ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการเก็บข้อมูลพบว่าปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับ

4.1.1 ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

การขับเคลื่อนนโยบายให้สำเร็จ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ภาคส่วนต่าง ๆ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายจะต้องมีความเห็นพ้องและยอมรับนโยบายนั้น ๆ ไปด้วยกัน ซึ่งผู้กำหนดนโยบายต้องมีความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือทิศทางในการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินนโยบายมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยข้อมูลจากข้าราชการทั้งในส่วนกลางของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ข้าราชการส่วนกลางระดับกรม และข้าราชการในพื้นที่จังหวัดมีความสอดคล้องกันดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เช่น

“การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานต้องชัดเจนว่าจุดมุ่งหมายที่กระทรวงต้องการบรรลุคืออะไร อย่างในเรื่อง SDGs กระทรวงมหาดไทยจะรับผิดชอบใน 2 เป้าหมายหลัก คือ เป้าหมายยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

และเป้าหมายทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน ก็จะยึดเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดที่ UN กำหนด” - (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผน รวมสป.มท.)

“กระทรวงมหาดไทยจะรับนโยบายจาก กพย. (คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) ที่เป็นคณะกรรมการชุดใหญ่ โดยมีการมอบหมายเป้าหมายให้ กระทรวงมหาดไทยในเป้าหมายหลัก 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การกำจัดความยากจน และเป้าหมายที่ 11 การพัฒนาเมือง ที่จะสอดคล้องกับภารกิจของ กระทรวงมหาดไทยที่เราจะขับเคลื่อนเรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจนและเรื่อง การพัฒนาเมืองอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อกระทรวงมหาดไทยขับเคลื่อน SDGs ทั้ง 2 เป้าหมายเราจะเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย แล้ว ขับเคลื่อนลงไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับกรมและจังหวัด ซึ่งมีลักษณะเป็นการ ขับเคลื่อนลงไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้งจะขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ตามที่สภาพัฒน์กำหนดในแต่ละตัวชี้วัดหรือเป้าหมายทั้ง เป้าหมายที่ 1 และ 11” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อน SDGs ของกระทรวงมหาดไทยจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งหมดของแผนในแต่ละระดับ ตั้งแต่แผนในระดับชาติ นั่นคือยุทธศาสตร์ ชาติ แผนปฏิบัติราชการและเป้าหมาย SDGs ในระดับกระทรวง และเชื่อมโยงไปสู่แผนปฏิบัติราชการ ระดับกรมและจังหวัด เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ต่อไป

“การจะสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับที่เป็นส่วนของนโยบายลงไปในระดับ พื้นที่ให้เห็นภาพเดียวกันว่าเป้าคืออะไรในการที่จะขับเคลื่อน และต้องมีการบูรณา การการทำงานกัน จะทำอย่างไรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมอง SDGs เป็นภาพ เดียวกับเราและเดินไปด้วยกัน อีกอย่างคือเมื่อขับเคลื่อนการทำงานให้ชัดเจนแล้ว อาจจะมีหน่วยงานเสริมที่เขาต้องการเข้ามาช่วยเรา เช่น World Bank มองว่าสิ่งที่ เรากำลังทำอยู่เรามองเข้าไปแค่ครัวเรือนยากจน แต่หากครัวเรือนหายจนแล้ว แต่ ชุมชนยังไม่เข้มแข็งหรือสภาพแวดล้อมข้างนอกครัวเรือนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาของ คนได้ World Bank จึงได้เสนอเป็นเงินกู้ในลักษณะของโครงการที่ทำให้ชุมชน

เข้มแข็ง ต่ำบดลงยิ่งขึ้น เพื่อให้สิ่งที่เรากำลังทำอยู่ยั่งยืนขึ้น” - (ผู้แทนผู้อำนวยการ
กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

ซึ่งในข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ในประเด็นที่มีความ
สอดคล้องกับกรอบนโยบายระดับสูงกว่าหรือระดับนานาชาติ เช่น ประเด็นด้านความยากจน มักจะมี
หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนและบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะธนาคารโลก (World
Bank) ที่จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านเงินกู้กับประเทศไทย

การกำหนดทิศทางในการดำเนินนโยบายจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินนโยบายเกิด
ความชัดเจน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจะเกิดความเข้าใจ และเกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น สำหรับการ
ขับเคลื่อนงาน SDGs ทุกหน่วยงานจึงจำเป็นต้องสอดแทรกประเด็นเรื่องความยั่งยืนไว้ในทิศทางใน
การพัฒนาของหน่วยงานด้วย อีกทั้ง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่าง ๆ
โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในเป้าหมายด้านการบริหาร
จัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการดำเนินการตามกรอบและแนวคิดของแผนป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของกรม และ
ในระดับจังหวัดจะมีการจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด เช่น

“ยุทธศาสตร์ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2564 –
2570 ตอนนี้อยู่ระหว่างเสนอสภาพัฒน์ และรอคณะรัฐมนตรีอนุมัติ ก็จะมีประเด็น
การลดความเสี่ยงของสาธารณภัย การลดภาวะฉุกเฉิน การเพิ่มประสิทธิภาพการ
ฟื้นฟูอย่างยั่งยืน การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของ
การจัดการภัยพิบัติ เรื่องของความเป็นหุ้นส่วนของการจัดการความเสี่ยงของสา
ธารณภัย ซึ่งทั้งหมด ก็จะแปลงไปสู่การปฏิบัติของแผนในระดับจังหวัด หรือการ
แปลงเป็นกิจกรรมโครงการแผนงานต่าง ๆ ที่จะลงไปดำเนินการในระดับพื้นที่
หน่วยงานในระดับพื้นที่เองก็จะใช้ตัวยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดกิจกรรมหรือ
โครงการที่จะมาสนับสนุนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ
เช่นเดียวกัน อีกทั้งได้จัดทำยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปี พ.ศ.
2565 – 2570 โดยจะนำกรอบและแนวคิดของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แห่งชาติมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของกรมว่าเราจะเดินไปในทิศทางไหน และ
มุ่งสู่เป้าหมายการลดความเสี่ยงของสาธารณภัยเช่นกัน ซึ่งก็จะมีทั้งกลไกการ
ขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด คล้ายกับเรื่องของ
แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนเรื่อง SDGs อีกทางหนึ่ง” -
(ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

“โครงการด้านภัยพิบัติ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะจัดทำโครงการการจัดการภัยพิบัติ โครงการสร้างความรู้ให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเรื่องภัยพิบัติให้เกิดความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดในด้านที่ 4 ด้านสังคม และยุทธศาสตร์จังหวัดด้านที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยปกติจังหวัดจะจัดโครงการดังกล่าวให้อยู่ในความสำคัญลำดับแรก ๆ (Y1)” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงความสอดคล้องระหว่างแผนในแต่ละระดับ ดังนี้

“ด้วยเรื่องความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำจะมีปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ชาติอยู่แล้ว เราก็มีความพยายามที่จะนำไปใส่ในกลไกระดับพื้นที่ ว่ามีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเฉพาะแผนของกระทรวงที่กำลังจะออกมา ทิศทางของเราก็คือ การกำจัดความยากจนตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในการกำหนดทิศทางก็ต้องล้อยกยุทธศาสตร์ชาติอยู่แล้ว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่กำลังจะเกิดขึ้นก็จะมีประเด็นนี้ ฉะนั้นพอลงไปสู่ระดับข้างล่าง ศพ. (ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) ก็ได้ให้แนวทางจังหวัดไปว่าอยากให้ความยากจนเป็นวาระของจังหวัดและปรากฏอยู่ในแผนงานโครงการของจังหวัดและจัดอยู่ใน Priority แรกเพื่อจะให้เกิดความสอดคล้องกับแผนกระทรวง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือตอนนี้อาจจะยังไม่เกิดขึ้น แต่ภาพที่กระทรวงกำลังจะเดินต่อไปจากนี้ก็จะเกิดประเด็นเรื่องการจัดความยากจนขึ้นแน่นอน ปัจจุบันมีการจัดทำแผนที่มีลักษณะที่เป็น One Plan ที่เชื่อมโยงแผนในระดับพื้นที่ตั้งแต่ระดับ อบต. ตำบล อำเภอ ขึ้นมาสู่ระดับจังหวัดจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันอยู่แล้ว” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

“ภายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน เราจะเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทด้านที่ 15 การเสริมสร้างพลังทางสังคมที่จะเน้นการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการตำบล เรื่องการจัดทำแผน

ตำบล One Plan การเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างอาชีพและ รายได้ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และแผนแม่บทด้านที่ 16 การพัฒนาความเสมอภาคและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จะเน้นงานด้านการเข้าถึงแหล่งทุน การจัดการ หนี้ OTOP บริษัทประชารัฐรักสามัคคี และการส่งเสริมช่องทางการตลาด” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

“ในส่วนแรกของเล่มแผนพัฒนาจังหวัดจะมีการวิเคราะห์เรื่องความยากจนของ จังหวัด โดยทางสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจะส่งข้อมูลความยากจน ข้อมูล จปฐ. (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน) คร่าวเรียนยากจนมาให้สำนักงานจังหวัดนำไปบรรจุเข้า ในแผนพัฒนาจังหวัด รวมถึงเสนอโครงการด้านสังคมและแก้ไขความยากจนเข้ามา รวบรวมเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมถึงข้อมูลจาก TPMAP (ระบบ บริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า) - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

จะเห็นได้ว่าแผนมีการถ่ายทอดลงมาตามลำดับและโครงสร้างของหน่วยงาน ระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด ท้องที่ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นการจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่ให้ มีลักษณะที่เป็นแผนเดียวกัน (One Plan) โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การดำเนินงาน กิจกรรม และ โครงการเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องสามารถระบุให้ได้ว่าหน่วยงานใดจะเป็นหน่วย ดำเนินการในระยะใด เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้วยการใช้เครื่องมือแผนที่ นำทาง (Road Map) เพื่อให้เห็นทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของ นโยบายได้ ดังความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้กล่าวถึงประเด็นด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ดังนี้

“การเชื่อมโยงแผนในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข และเกี่ยวข้องกับ SDGs ในเป้าหมายด้านสาธารณสุข ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายที่ 1 และเป้าหมายที่ 11 ด้วยการศึกษาร่องว่างของการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับ SDGs ท้ายที่สุดจะ เกิดเป็นแผนงานโครงการที่จะมีลักษณะเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้หน่วยงานในระดับต่าง ๆ นำไปขับเคลื่อนโครงการที่เกี่ยวกับการบรรเทาสา ธารณภัย และจะระบุได้ว่า หน่วยงานใดจะดำเนินการในระยะใด โดยการใช้แผนที่ นำทาง (Road Map) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ให้เกิดการสนับสนุนการ ดำเนินงานด้านสาธารณสุขและการขับเคลื่อน SDGs การใช้แผนที่นำทาง (Road

Map) ในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ในเป้าหมายที่ 1 และ 11 แผนที่นำทางจะเป็นตัวชี้ให้เราเห็นว่าเราจะเดินทางไปทิศทางไหนภายใต้กิจกรรมและโครงการใด ซึ่งภายในเนื้อหาของแผนที่นำทางจะทำให้เราเห็นภาพกว้างของการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย SDGs” – (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

4.1.2 ความเป็นไปได้ทางการเมือง

ฝ่ายการเมืองหรือผู้นำนโยบายจะต้องให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือจุดใจ เพื่อให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติดำเนินงานได้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งปรากฏตามข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ความมุ่งมั่นและเจตนาของนักการเมืองจะมีความสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs หรืออาจจะเป็นข้อตกลงร่วมกัน (Commitment) ของรัฐบาลต่อรัฐบาล หรือรัฐบาลต่อ UN ซึ่งถ้ารัฐบาลมี มุมมองทางด้านการเมืองที่เข้มแข็งและชัดเจนก็จะทำให้รัฐบาลสามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เป็นไปได้มากยิ่งขึ้นหรืออาจจะไปทำข้อตกลงหรือพันธสัญญาไว้ร่วมกัน เวลานำกลับมาปฏิบัติก็จะถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติได้ง่ายยิ่งขึ้น” – (ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“การให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนของผู้นำในระดับกระทรวงมหาดไทย ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยจะให้ความสำคัญในประเด็นด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน และการจัดการภัยพิบัติมาโดยตลอด โดยจะเห็นได้จากการกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวง การมอบนโยบายให้อธิบดีแต่ละกรมในสังกัดและผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับกรม ระดับจังหวัด และในระดับพื้นที่” – (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

ในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ดังนี้

“ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือรัฐบาล ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในเรื่องของสาธารณภัยเป็นเรื่องของนโยบายสาธารณะและเป็นนโยบายแห่งชาติหรือวาระแห่งชาติ อาจจะเป็น

เพราะประเทศไทยไม่ค่อยได้เจอภัยพิบัติที่รุนแรง แต่ในอนาคตก็ยังไม่แน่นอน ซึ่งเรายังขาดการเตรียมการที่ดีพอ เราอาจจะคิดว่าให้ภัยพิบัติเกิดแล้วค่อยรับมือ จึงควรพิจารณาว่าการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจะเป็นเรื่องที่ดีกว่าหรือไม่ เวลาเกิดภัยพิบัติจะได้ลดผลกระทบลง ดังนั้น รัฐบาลควรให้ความสำคัญว่าเป็นนโยบายที่สำคัญ และต้องดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่อง ผู้บริหารเองก็ต้องให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชน ดังนี้

“การเสริมสร้างพลังชุมชนโดยผู้นำชุมชนเป็นหลัก เรามีการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรวมพลังเรียนรู้ หลักสิทธิมนุษยชนชาติ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาใช้พัฒนาชุมชน มีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน มีศูนย์จัดการการเรียนรู้ ศูนย์อาสาพัฒนาหมู่บ้าน การจัดตั้งศูนย์อบรมประชาชนที่ได้รับการยอมรับ เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้และทัศนคติให้ประชาชน มีแรงลุกขึ้นมาต่อสู้กับความยากจน” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าฝ่ายการเมืองและบริหารควรพัฒนาบทบาทที่เกี่ยวข้องทั้งของตนเองและมีส่วนช่วยชุมชนให้มีความสามารถในการแก้ไข รับมือปัญหาตามเป้าหมายความยั่งยืนย่อยทั้งสองเป้าหมาย

ผู้นำในแต่ละช่วงเวลาจะมีการกำหนดทิศทางของนโยบายที่แตกต่างกันออกไป จุดเน้นของการดำเนินงานจึงมีลักษณะที่มีความเฉพาะตัวในแต่ละยุค ดังข้อมูลที่เกี่ยวข้องในส่วนของเป้าหมายย่อยการกำจัดความยากจนของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ผู้นำในแต่ละยุคก็จะมีผลสำคัญ คือ เขาจะหยิบประเด็นไหนขึ้นมาขับเคลื่อน เช่น ปัจจุบันที่กระทรวงมหาดไทยหยิบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมแก้ปัญหา แต่กับผู้นำในยุคอื่นอาจจะหยิบประเด็น Innovation มาใช้ก็ได้ วิธีการจะเป็นเรื่องเฉพาะของผู้นำแต่ละสมัย แต่ปัญหาก็คือก็แล้วแต่บริบทของประเทศด้วยว่า ณ ขณะนั้นอะไรคือความจำเป็นเร่งด่วน เช่น ตอนนี่ที่ความยากจนถูกหยิบขึ้นมาเป็นหลักก็เพราะคนจนเยอะ เศรษฐกิจไม่ดี และยังมีโรคระบาดเข้ามา ภาพนี้จึงชัดว่ามันเป็นปัญหาและเรื่องการจัดความยากจนต้องถูกหยิบขึ้นมาแก้ไขก่อน” -

(ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

“ปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยมีคะแนนจากการประเมินด้านการกำจัดความยากจนอยู่ในระดับที่สูง อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล จากนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในอดีต โครงการนวัตกรรมวิถี ซึ่งจะมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การจัดทำฐานข้อมูล จปฐ. TPMAP เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของพฤติกรรม วิสัยทัศน์ และทัศนคติของผู้นำในแต่ละยุค บริบทของสังคม สภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลา และปัญหาความจำเป็นเร่งด่วน จะส่งผลต่อจุดเน้นในการดำเนินนโยบายด้านการกำจัดความยากจน ซึ่งจะส่งผลต่อคะแนนการประเมินผลการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายการกำจัดความยากจนในภาพรวมของประเทศอีกด้วย

4.1.3 ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

กระทรวงมหาดไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้กับการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ให้เป็นองค์กรที่ก้าวทันโลก มีความทันสมัย และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่มี พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาระบบการทำงานภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนมากขึ้น จากตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหลายจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งเราพยายามเชื่อมโยงแผนทั้ง 3 ระดับ เข้ากับ SDGs เพื่อที่จะไม่ต้องมีภาระงานที่ทำให้หน่วยงานจะต้องทำหลายครั้งหรือว่าจะต้องทำความเข้าใจในทุกครั้งเสมอไป จะต้องเข้าใจในแผน 3 ระดับและสามารถนำไปต่อเป้าของแผนระดับสากล ดังนั้น หากระบบถูกออกแบบมาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น จะทำให้สามารถขับเคลื่อนงานได้ เป็นไปอย่างในทิศทางเดียวกันไม่ต้องแยกส่วนกัน รวมถึงงบประมาณก็จะเป็นตัวโครงการที่หน่วยงานปฏิบัติก็จะเชื่อมโยงกับระบบ eMENSCR (ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ) ซึ่งเป็นระบบเดียวกันที่จะผูกหลังบ้านตัวชี้วัดเป้าหมายของแผน 3 ระดับกับ SDGs ด้วย ระบบ IT จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนงานสำเร็จได้” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“จังหวัดพยายามนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินงานขับเคลื่อนงาน SDGs เช่น ด้านการกำจัดความยากจน โครงการด้านการเกษตรก็จะนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาช่วยในการลดต้นทุนการทำเกษตรของเกษตรกร หรือช่วยในการ ส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ด้านการจัดการภัยพิบัติก็จะเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำแล้ง และภัยจากช้างป่า ก็มีแนวคิดว่าจะนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างขอบเขตไม่ให้ช้างป่ามา บุกรุกทำลายพืชผลทางการเกษตรและทำร้ายชาวบ้าน” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงาน ยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา)

ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการนำระบบ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้ในการบริหารจัดการงานแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้เกิดการ จัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ อีกทั้งมีความพยายามในการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านความยากจน ระหว่างหน่วยงานให้มีฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการใช้ประโยชน์มากขึ้น ดังนี้

“สิ่งที่ มท. ที่กำลังจะเดินไปคือการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นหลัก ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายท่านปลัดกระทรวง ซึ่งจะต้องนำ Keyword ด้าน ความยากจนเข้าไปอยู่ในแผนงาน โครงการแน่นอน และจะใส่เข้าไปในระบบ eMENSER เพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลต่อไป การประเมินผลจะรู้ว่าดีหรือไม่เราจะดูจาก TPMPAP เพื่อ Identify คนจน ซึ่ง ศจพ.ตำบล และ ศจพ.อำเภอ จะมีสิ่งที่เรียกว่า TPMPAP Logbook (แฟ้มบ้านพัฒนาคนไทย) ซึ่งจะต้องคีย์ข้อมูลในระบบ TPMPAP Logbook เพื่อให้เห็นการพัฒนาของเขาขึ้นมา แต่ว่าตอนนี้เรายังไม่ได้คุยกันถึงขนาดว่า สมมติว่านาย A พัฒนาจนมีรายได้พ้นว่าไม่จนแล้ว เราจะดึงเขาออกจากระบบอย่างไร ยังเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องคุยกัน ปัญหาที่พบ คือ คนจนที่เขาเคยได้บัตร สวัสดิการแห่งรัฐอยู่ พอถูกดึงชื่อออกจากระบบหรือสิ่งที่เขาเคยได้รับมันหายไป เขาก็ อาจจะไม่ได้อยากออกจากตรงนี้ก็ได้อ ซึ่งต้องไปคุยกับกระทรวงการคลังในเรื่อง สวัสดิการที่เขาเคยได้รับการที่เขาจน” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

“การนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ในการ Identify คนจนโดยที่ใช้ฐานข้อมูลจาก จปฐ. เป็นหลัก นำมาประมวลผลโดย Intersect กับคนที่มิบัตรสวัสดิการ และใน อนาคตเราก็จะพยายามทำให้ระบบนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ก็คือ การนำระบบไป เชื่อมโยงกับข้อมูลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเรื่องบัตร

สวัสดิการ เบี้ยช่วยเหลือคนแก่ คนพิการ และเชื่อมโยงกับกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการเข้าถึงระบบการศึกษาภาคบังคับ ต้องดึงข้อมูลของทุกหน่วยงานเข้ามาอยู่ด้วยกันในระบบ TPMAP¹ คือ พยายามเอาระบบดังกล่าวมาจับเพื่อไม่ให้เราชี้เป้าคนจนไปแบบสะเปะสะปะ และจะได้ Priority คนถูก อีกทั้ง World Bank ได้พยายามเสนอ CDD Digital Platform ที่เน้นการพัฒนาที่ชุมชน ซึ่งทำ Platform ขึ้นมาแล้วเอาแผนงานโครงการของชุมชนหมู่บ้านที่ได้รับเลือกใส่เข้าไปแล้วติดตามและประเมินผลผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งจริง ๆ ก็ใกล้เคียงระบบ eMENSCR² เพียงแค่ทำในระดับชุมชนหมู่บ้าน” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

นอกจากการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติราชการให้เกิดประโยชน์กับระบบภายในองค์กรภาครัฐแล้ว ยังสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ต่อยอดในการช่วยเหลือสังคม ชุมชน ประชาชนและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้สามารถประกอบอาชีพได้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนไม่ให้หล่นหายไปกับค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลดังนี้

“การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากด้วยการนำระบบ Big Data เข้ามาใช้ประโยชน์ ร่วมกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอด เช่น โครงการ OTOP นวัตกรรม โครงการพัฒนาความรู้ด้วยนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมเยาวชนและผู้ประกาศประกอบการรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดรายได้และเพิ่มช่องทางการตลาด ที่มีการเน้นช่องทางออนไลน์มากขึ้น และส่งเสริมนักการตลาดรุ่นใหม่ ในการช่วยเหลือชุมชนในการวางแผนการจัดจำหน่ายและการออกแบบผลิตภัณฑ์” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

¹ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (2561) ให้ความหมาย TPMAP คือ ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อยอดจากระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform) ให้สามารถครอบคลุมปัญหาที่กว้างขึ้น แต่ยังคงความสามารถของระบบเดิมในการชี้เป้าความยากจนไว้อยู่

² สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2564) ให้ความหมาย eMENSCR หรือ Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform คือ ระบบสารสนเทศที่ใช้ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐผ่านแผนงาน โครงการหรือการดำเนินการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยเป็นระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้อย่างบูรณาการ

สำหรับด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้สำหรับการการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ และประเมินผลภัยพิบัติดังนี้

“กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พยายามคิดโครงการที่มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการขับเคลื่อนงาน SDGs และงานตามกรอบเซนได ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ก็จะดำเนินโครงการทั้งหมด 13 โครงการ เช่น โครงการแจ้งเตือนภัยแบบเอนด์ทูเอนด์ ที่เป็นการแจ้งเตือนโดยตรงสู่ประชาชน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบ AI เข้ามาวิเคราะห์และประเมินผลภัยพิบัติเพื่อให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

4.1.4 ความพอเพียงของทรัพยากร

กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงที่มีโครงสร้างองค์กรที่มีขนาดใหญ่และได้รับความสำคัญมากที่สุดกระทรวงหนึ่ง ทำให้ได้รับการจัดสรรทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่ค่อนข้างเพียงพอทั้งด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“การมีทรัพยากรสำหรับใช้ในการดำเนินงานขับเคลื่อน SDGs ที่เพียงพอจะส่งผลให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและเกิดปัญหาน้อยลง โดยเฉพาะในด้านงบประมาณเพื่อจัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ การจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับงาน SDGs ของกระทรวงหรือจ้างบุคลากรมาเพื่อปฏิบัติงานที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การเก็บข้อมูลหรือสำรวจข้อมูลด้านความยากจน งานป้องกันและควบคุมการเกิดภัยพิบัติ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การขับเคลื่อนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น” - (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“งบประมาณ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อน คือ ต่อให้มีกลไกทุกอย่าง แต่หากไม่มีงบประมาณ ก็จะไม่สามารถขับเคลื่อนการทำงานให้ไปด้วยกันและยั่งยืนได้” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

ซึ่งจะเห็นได้ว่า “งบประมาณ” ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอย่างมาก เนื่องจากทุกกิจกรรมหรือโครงการต่างก็ต้องตั้งงบประมาณไว้สำหรับดำเนินการให้กิจกรรมหรือโครงการเหล่านั้นเกิดความราบรื่น และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงงบประมาณที่มีลักษณะเป็นเงินสำรองฉุกเฉินที่สามารถนำมาใช้ได้กรณีฉุกเฉินนอกเหนือจากงบประมาณปกติของหน่วยงาน ดังนี้

“จะมีงบประมาณอยู่หนึ่งก้อน ซึ่งสามารถใช้ได้ในช่วงที่เกิดภัยพิบัติหรือที่เรียกว่าเงินสำรองราชการ ในเรื่องของระเบียบกระทรวงการคลังที่ระบุว่า เมื่อประกาศเขตพื้นที่ให้การช่วยเหลือ เราจะสามารถมีและนำเงินส่วนนี้มาใช้ได้ เพราะฉะนั้นความสำคัญก่อนเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติจึงอาจลดลง ซึ่งในแต่ละปีเงินก้อนนี้ที่เป็นงบกลางจะสูงขึ้นเรื่อยๆ” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอและเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานก็ตาม แต่เมื่อประเทศเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้น เช่น การเกิดโรคระบาด ปัญหาด้านการส่งออก การลงทุนภายในประเทศ การจัดเก็บรายได้ ฯลฯ รัฐบาลก็อาจมีความจำเป็นต้องปรับลดการจัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานภาครัฐสูง เช่น การปรับลดวงเงินการจัดสรรงบประมาณทั้งงบลงทุนและงบดำเนินงาน การชะลอการจ้างงานหรือบรรจุแต่งตั้งข้าราชการลง จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการขึ้นบ้าง หรือแม้แต่การจัดให้บางภารกิจเป็นภารกิจรอง ก็อาจจะทำให้ภารกิจดังกล่าวไม่ถูกให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณได้ดังข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“งบประมาณในการพัฒนาจังหวัดในปีที่ผ่านมามีการปรับลดงบประมาณลงครึ่งหนึ่ง ทำให้มีโครงการเพื่อพัฒนาในพื้นที่ลดลง เช่น เดิมได้รับงบประมาณจำนวน 20 โครงการ แต่ตอนนี้ได้รับงบประมาณเหลือเพียง 2 โครงการ แต่ก็มีความเข้าใจว่าในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 รัฐบาลจะต้องปรับลดงบประมาณจังหวัดลงเพื่อนำไปใช้จ่ายในส่วนที่จำเป็นมากกว่า” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

“การจัดตั้งงบประมาณ ในบางหน่วยงานเราได้ให้แนวทางการดำเนินงานแก่หน่วยงานดังกล่าวไป แต่ภารกิจที่ให้ไปเป็นภารกิจรอง จึงไม่สามารถจัดทำเป็นงบประมาณหลักได้ แต่อย่างไรก็ตามหลายประเทศที่ถือเป็นพื้นที่เสี่ยง เช่น ญี่ปุ่น จะมีงบประมาณในการบริหารจัดการภัยที่ค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติต่าง ๆ จะเกิดการฟื้นฟูและบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็ว” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

4.1.5 ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชนลักษณะของโครงสร้างองค์กรจึงมีขนาดใหญ่ครอบคลุมการบริหารราชการทั้งในส่วนกลาง (กระทรวง กรม กอง/สำนัก) ส่วนภูมิภาค (จังหวัดและอำเภอ) และส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ. กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีระเบียบกฎหมายและลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจน การมอบหมายงานตามภารกิจเฉพาะ และมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี จึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมและสมรรถนะสูงในการขับเคลื่อนนโยบาย จากข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“กระทรวงมหาดไทยมีโครงสร้างหน่วยงานขนาดใหญ่ กระจายการทำงานไปทุกจังหวัดทั่วประเทศครอบคลุมถึงระดับอำเภอ ตำบล ชุมชน และหมู่บ้าน มีหน่วยงานที่ดูแลงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะ ทำให้ศักยภาพและมีความพร้อมในการขับเคลื่อนงาน” - (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“โครงสร้างองค์กรมีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะกรมการพัฒนาชุมชนเรามีตั้งแต่ระดับส่วนกลางที่รับนโยบายจากรัฐบาล ระดับจังหวัดที่คอยประสานงานกับหน่วยงานในระดับจังหวัด ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับการทำงาน ระดับอำเภอที่มีพัฒนาการอำเภอกำกับดูแลงานในระดับอำเภอ ระดับตำบลก็มีพัฒนาการลงไปกำกับดูแล ทำให้สามารถดำเนินงานจัดความยากจนได้จนถึงในระดับครัวเรือนได้” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

4.1.6 ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

บุคลากรสังกัดกระทรวงมหาดไทยจะมีส่วนสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นบุคลากรจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายและมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของนโยบายนั้น ๆ ก่อน จึงจะสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จได้ โดยเฉพาะเรื่องของการขับเคลื่อน SDGs ซึ่งถือเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดของแนวทางการดำเนินงานที่ซับซ้อนและมีตัวชี้วัดจำนวนมาก จึงอาจจะต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนอยู่บ้าง ดังตัวอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“การทำงานจะต้องมีความเข้าใจ ซึ่งเป็น Key Success ที่จะต้องเข้าใจแผนในระดับต่าง ๆ ทั้ง 3 ระดับ และเข้าใจเป้าหมาย SDGs เนื่องจากเป้าหมาย SDGs เป็น

เป้าหมายระดับสากล ดังนั้น จึงค่อนข้างที่จะมีความเข้าใจในการปฏิบัติ นิยาม หรือ ตัวที่เป็นคำอธิบายตัวชี้วัดที่ค่อนข้างเป็นระดับสากล ในบางครั้งยังคงขาด Baseline หรือข้อมูลที่จะเอาไปตอบเป้าหมายในระดับสากลได้ และค่อนข้างห่างไกลกับ เป้าหมายของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น คนในองค์กรจะต้องมีความเข้าใจในแต่ละ เป้าหมายของ SDGs และเชื่อมโยงกับเป้าหมายขององค์กรได้” - (ผู้อำนวยการกลุ่ม งานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“ปัจจัยความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเข้าใจ ความรู้พื้นฐาน ตอนนี้เราจะ ขับเคลื่อนหรือจะทำอะไรในการตอบสนองต่อเป้าหมายที่เกิดขึ้นอย่างไร แล้วต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเป้าหมายที่เรากำหนดไว้ก่อน จึงยกประเด็นเกี่ยวกับ เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบ SDGs ก่อน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักเลยว่า ถ้า บุคลากรภายใต้หน่วยงานของกระทรวงมหาดไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ของเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับ SDGs เราก็จะสามารถนำไปใช้จัดทำแผนงานโครงการ ต่าง ๆ เพื่อที่จะทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่เกิดขึ้นได้” - (ผู้อำนวยการส่วน นโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

4.1.7 กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการดำเนินงานและการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มี ลักษณะเฉพาะ สำหรับการขับเคลื่อนงาน SDGs จะใช้แนวทางการดำเนินงานผ่านกลไก คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน การสั่งการผ่านหนังสือราชการ การจัดทำแผนการ ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ของทั้งเป้าหมายการกำจัดความยากจนและ เป้าหมายการบริหารจัดการภัยพิบัติ และการมอบหมายงานให้หน่วยงานในสังกัดร่วมขับเคลื่อนการ ดำเนินงานร่วมกันตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น ๆ จากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ในส่วนของมหาดไทย ตอนนั้นท่านกฤษฎา (อดีตรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย) ได้ให้มีการจัดทำคำสั่งทั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวม และ คณะกรรมการเฉพาะส่วนที่รับผิดชอบ คือ เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยเป็น เจ้าภาพหลักในตัวชี้วัดที่ 1 และ 11 ก็ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เราก็มาตีโจทย์ว่า หน่วยงานอะไรที่เกี่ยวข้องด้วย แล้วเราจะเอามาเป็นคณะทำงานทั้งหมด หลังจาก ที่ตั้งคำสั่งมา เราก็แยกกันประชุมคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด และเรียกหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม แต่ปัจจุบันสำนักนโยบายและแผนได้ยกเลิกคำสั่งนั้น และ

ใช้คำสั่งคณะกรรมการชุดเดียว (คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย) การทำงานในช่วงปีแรก ๆ เราจะประชุมเยอะ แล้วสกัดข้อมูลออกมาในลักษณะของรายงานที่เป็นการบรรยาย เราจะหยิบยกโครงการของหลายหน่วยงานมารวมอยู่ในรายงานดังกล่าว”- (ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย)

“ที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยจะขับเคลื่อนการดำเนินงาน SDGs ผ่านกลไกคณะกรรมการชุดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปี 2563 ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย โดยมี ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดเป็นกรรมการ มีสำนักนโยบายและแผนทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกรรมการและเลขานุการ โดยให้ทุกหน่วยงานในสังกัดร่วมขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน และร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ คัดเลือกจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำร่องสำหรับการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่ รวมถึงการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) เพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานให้ชัดเจนขึ้น” - (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการมอบหมายและการขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ ดังนี้

“ตอนนี้รัฐบาลก็มีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติที่ขับเคลื่อนความยากจน ที่เรียกว่า คจพ. (คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) และมีการจัดตั้ง คจพ. (ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) ที่เป็นระดับนโยบาย มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการ เมื่อออกมาสู่การขับเคลื่อนก็จะมีคณะทำงานขับเคลื่อนเพื่อจะขจัดความยากจน จะมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานคณะทำงาน โดยจะใช้กลไกการแก้ไขปัญหาให้หมดไปด้วยวิธีชี้เป้าคนจนว่าคนจนอยู่ที่ตรงจุดไหน อันนี้ก็จะไปสอดรับกับในพื้นที่ของแต่ละจังหวัดที่จะทราบข้อมูลคนจนของแต่ละจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ซึ่ง

กระทรวงมหาดไทยก็จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งกลไกการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด เช่นกัน คือจะมี ศจพ.จังหวัด ศจพ.อำเภอ และ ศจพ.ตำบล ซึ่งจะมีลักษณะที่ถ่างองค์ประกอบไปสู่ระดับพื้นที่ อีกทั้งร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าว นี่คือนโยบายที่จะตั้งขึ้นเพื่อลดการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งปัจจุบันได้ตั้งคณะทำงานสำเร็จแล้วและอยู่ในระหว่างจัดทำคู่มือ เพื่อที่จะเริ่มต้นในการขับเคลื่อนในการปฏิบัติการต่อไป” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมอบหมายและขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับกระทรวง จังหวัด อำเภอ ไปจนถึงระดับตำบล รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการบูรณาการการทำงานสำหรับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจไปจนถึงระดับชุมชน

สำหรับเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงกลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีการอาศัยอำนาจของกฎหมายเข้ามารองรับการดำเนินงาน ดังนี้

“การดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติ กระทรวงมหาดไทยก็จะมอบหมายกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยเฉพาะภัยประเภทต่าง ๆ โดยทางกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะมีกลไกในระดับกระทรวง โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการ หากเกิดกรณีภาพรวมของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับภัยขึ้นก็จะมี พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกฎหมายหลัก และในส่วนระดับจังหวัด ก็จะมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะนำกลไกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยลงไปขับเคลื่อนในระดับจังหวัด” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติในประเด็นการกำจัดความยากจน มีหน่วยงานสำคัญภายใต้กระทรวงมหาดไทยที่ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกหลักของกระทรวงซึ่งจะเป็นหน่วยรับนโยบายและถ่ายทอดนโยบายลงไปสู่กระบวนการปฏิบัติในระดับพื้นที่ นั่นคือ กรมการพัฒนาชุมชน ตามข้อมูลดังบทสัมภาษณ์ เช่น

“ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่เป็นเจ้าภาพในเป้าหมายที่ 1.1 คือ กรมพัฒนาชุมชน หน่วยงานสนับสนุน คือ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะมีการขับเคลื่อนงานใน 2 ลักษณะ คือ การขับเคลื่อนงานในลักษณะที่เป็น

กิจกรรมและโครงการ และงานเชิงกระบวนการ ซึ่งสำหรับขับเคลื่อนผ่านกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการโคก หนอง นา โมเดล ที่มีการประยุกต์นำหลัก เกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาปากท้องของประชาชน โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การให้ชาวบ้านสอนชาวบ้าน โดยการให้ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญในงานต่าง ๆ มาสอนอาชีพให้ชาวบ้าน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน คือ มีการสำรวจข้อมูล จปฐ. ที่จะสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในประเด็นสุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และค่านิยมไทย โดยจะให้เงินทุนหมู่บ้าน ๆ ละ 280,000 บาท ให้ประชาชนไปประกอบอาชีพในรูปแบบเงินยืม แต่ไม่คิดดอกเบี้ย เป็นต้น และสำหรับการขับเคลื่อนงานในลักษณะที่เป็นกระบวนการ จะใช้ระบบข้อมูลจาก จปฐ. ที่เรียกว่า TPMAP (ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า) เพื่อนำไปชี้เป้าคนจน ซึ่งหากครัวเรือนใดตกเกณฑ์ จปฐ. ก็จะมีทีมพี่เลี้ยงลงไปแก้ไขปัญหาความยากจนให้ ตรวจสอบว่ามีปัญหาเรื่องอะไร และประสานงานความช่วยเหลือผ่านทางอำเภออีกทางหนึ่ง” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

“การดำเนินงานจะผ่านแผนปฏิบัติการกรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2563 - 2565 ที่กำหนดไว้ 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง การส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การส่งเสริมชุมชนให้มีธรรมาภิบาล และการเสริมสร้างองค์กรให้มีสมรรถนะสูง เมื่อมีแผนปฏิบัติการกรมแล้วก็มีโครงการต่าง ๆ มารองรับเพื่อรองรับงบประมาณ จากนั้นกรมจะกำหนดแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน การบริหารจัดการหนี้ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมช่องทางการตลาด ก็จะเป็นนโยบายที่แจ้งจากส่วนกลางไปยังระดับจังหวัดให้ดำเนินการ แล้วโอนงบประมาณลงไปให้จังหวัดและอำเภอ ดำเนินการ พร้อมทั้งการลงพื้นที่ขับเคลื่อน ทั้งนี้ จะมีการประชุมขับเคลื่อนในการมอบนโยบายก่อนที่จะมีการลงมือปฏิบัติจริง” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

ดังนั้น หน้าที่หลักของกรมการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง คือ การขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และผ่านกระบวนการของระบบบริหารจัดการ

ข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายประเด็นการพัฒนาตามแผนปฏิบัติราชการของกรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2563 - 2565 ได้

ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัติในประเด็นการจัดการภัยพิบัติ จะมีหน่วยงานสำคัญภายใต้กระทรวงมหาดไทยที่ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกหลักของกระทรวงซึ่งจะเป็นหน่วยรับนโยบายและถ่ายทอดนโยบายลงไปสู่ระดับปฏิบัติในระดับพื้นที่ นั่นคือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามข้อมูลดังบทสัมภาษณ์ เช่น

“กลไกที่เราสร้างขึ้นมาก็จะให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อน SDGs คือเราสร้าง DRR Focal Points ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานระดับกระทรวง อีกหนึ่งกลไกที่เราสร้างขึ้นมาก็คือกลไกในระดับจังหวัด โดยเรามีหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยขอให้จังหวัดทุกจังหวัดแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น DRR Focal Points ประจำจังหวัด เพื่อที่จะได้ช่วยกันขับเคลื่อนแผนในระดับต่าง ๆ โดยเมื่อมีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับชาติขึ้นแล้ว ในกฎหมายก็บังคับให้มีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัด แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร และแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกส่วนหนึ่งคือพิกัดของการขับเคลื่อนกระทรวงมหาดไทยจะช่วยเหลือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกระทรวงมหาดไทยก็มีคณะกรรมการอีกหนึ่งชุด แล้วมีการเรียกประชุมความคืบหน้าว่าแต่ละหน่วยดำเนินการไปถึงไหนบ้าง” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

ทั้งนี้ อีกหนึ่งหน่วยงานที่ถือเป็นหน่วยงานปลายน้ำที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นั่นคือ จังหวัด อำเภอ ตำบล ชุมชน และหมู่บ้าน ที่จะมีกลไกการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อน SDGs ผ่านแผนพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นแผนที่เชื่อมโยงกันในลักษณะ One Plan และการกำหนดประเด็นการกำจัดความยากจนและการจัดการภัยพิบัติไว้ในยุทธศาสตร์จังหวัด ตามข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ทางจังหวัดได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ฉบับปี พ.ศ. 2566-2570 โดยสภาพัฒน์ได้แจ้งจังหวัดให้แปลงนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ โดยให้นำหลักเกณฑ์การพัฒนาที่ยั่งยืนมาขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ด้วย จังหวัดจึงได้ศึกษาหลักเกณฑ์หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 ด้านมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกัน และใช้ในการประกอบการจัดทำแผนดังกล่าว ซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีมียุทธศาสตร์จังหวัด 5 ด้าน ด้านที่เกี่ยวข้องจะเป็นด้านที่ 4 มิติ

ด้านสังคม ที่ระบุการดำเนินงานด้านการกำจัดความยากจนไว้ในแผน โดยประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านที่ 5 มิติด้านสิ่งแวดล้อม จะมีประเด็นการจัดการภัยพิบัติไว้” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

“แผนของจังหวัดจะมีความครอบคลุมในทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ถ้าเกี่ยวกับเรื่องความยากจนก็จะเข้ามิติด้านสังคม จังหวัดก็จะกำหนดเรื่องรายได้ของครัวเรือนเป็นตัวชี้วัดในระดับจังหวัด รายได้ของครัวเรือนต้องเพิ่มขึ้น โดยมุ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนในเรื่องภัยพิบัติก็จะเกี่ยวข้องกับมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลก็จะมีประเด็นการกัดเซาะริมตลิ่ง จึงจัดทำโครงการที่เน้นขับเคลื่อนในเรื่องนี้ ซึ่งจังหวัดจะจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 2 ประเด็นให้เป็นโครงการสำคัญ (Y1) เกี่ยวกับการสร้างอาชีพสร้างรายได้ และการแก้ไขปัญหาทางภัยพิบัติ” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา)

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้สะท้อนให้เห็นว่า ในขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานปลายน้ำยังพบปัญหาความล่าช้าและความไม่ต่อเนื่องของกลไกการดำเนินงานอยู่ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากประเด็น SDGs ยังไม่ได้รับความสำคัญในระดับนโยบายมากนักหรือมีประเด็นอื่นที่สำคัญและเป็นประเด็นเร่งด่วนสำหรับขับเคลื่อนมากกว่า เช่น

“การแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติ การดำเนินงานของส่วนกลางยังทำไม่ได้ไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ใช้เวลาในการแจ้งนโยบายค่อนข้างไม่ทันเวลา เนื่องจากการปรับใช้เรื่องการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่จังหวัดต้องใช้เวลา และหน่วยงานส่วนกลางควรต้องมีปฏิสัมพันธ์กับทางจังหวัดในการขับเคลื่อนงานให้มากขึ้น ควรต้องสื่อสารกับจังหวัดให้มากขึ้น และกระทรวงมหาดไทยควรที่จะกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการนำแนวทางไปปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น เวลาจะประเมินผลการดำเนินงานก็ได้ทำได้ง่าย” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาศึกษาการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย จากการศึกษาผ่านกรอบแนวคิดด้านปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งข้อมูลการสัมภาษณ์จะพบว่า การขับเคลื่อน SDGs ให้ประสบความสำเร็จจะต้องรวมปัจจัยต่าง ๆ ประกอบเข้าด้วยกัน เช่น ลักษณะและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมืองและเทคโนโลยี ลักษณะของหน่วยงานและทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และโดยเฉพาะความชัดเจนในการสร้างการรับรู้แนวทางหรือกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทยได้รับทราบและมีเป้าหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันได้มีความพยายามในการสร้างกลไกต่าง ๆ เข้ามาขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ที่จะมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบงานในแต่ละส่วน การกำหนดความสำคัญในการขับเคลื่อนแต่ละเป้าหมาย การสร้างการตระหนักรู้ การวิเคราะห์ความเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมายย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การใช้กลไกคณะทำงาน คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในระดับกระทรวงจะมีการตั้งคำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย รวมถึงการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี และระบบที่ทันสมัยเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ระบบ eMENSOCR ระบบ TPMAP ระบบการแจ้งเตือนภัย end-to-end เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อน SDGs ของกระทรวงมหาดไทยยังถือว่าอยู่ในช่วงแรกของการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กลไกการดำเนินงานยังอาจจะยังมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมมากเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์หน่วยงานที่มีหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้สะท้อนออกมา โดยเฉพาะการสื่อสารการดำเนินงานที่ยังขาดความชัดเจนและความต่อเนื่องอยู่ การขาดทรัพยากรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีสาเหตุจากปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือการถูกจัดให้เป็นงานในภารกิจรอง

4.2 การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation)

4.2.1 ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

กระทรวงมหาดไทยจะใช้วิธีการมอบหมายสั่งการให้หน่วยงานภายใต้กระทรวงที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับแต่ละเป้าหมาย SDGs ที่กระทรวงรับผิดชอบไปดำเนินการ คือ งานด้านการกำจัดความยากจน จะมอบหมายกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และงานด้านการจัดการภัยพิบัติ จะมอบหมายกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก โดยในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงแนวทางการประสานงานและความร่วมมือ ดังนี้

“ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่างก็มีความสำคัญและเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนงาน โดยเฉพาะกรมการพัฒนาชุมชนที่มีหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชน รวมถึงหน่วยงานในระดับกรม อย่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง หรือในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานจังหวัด ก็มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาคความยากจนในระดับพื้นที่” - (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สป.มท.)

“การประสานความร่วมมือส่วนใหญ่จะประสาน คือ สป.มท. จะอยู่ในส่วนที่รับนโยบายจาก คจพ. ในขณะที่ พช. เป็นเลขานุการที่จะขับเคลื่อนไปสู่ระดับพื้นที่ โดยใช้กลไกของพัฒนากรเป็นหลัก และเขาก็มีหน้าที่ทำงานในส่วนที่เป็นงาน Function ของเขา แต่ตอนนี้ต้องเอามาใส่กล่องแล้วนำ Model ของเงินที่จับคู่ข้าราชการกับครัวเรือน แล้วพัฒนาเขาจนกว่าเขาจะเดินได้ด้วยตัวเอง พอลงไปสู่ระดับจังหวัดแล้วจะต้องมีแผนงานโครงการมารองรับ โดยที่เมื่อมีนโยบายของชาติในการแก้ไขปัญหาคและลดความเหลื่อมล้ำ ในแผนระดับของจังหวัดก็ต้องล้อยกกับระดับชาติ” - (ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สป.มท.)

“มีกลไกการประสานงานและความร่วมมือตั้งแต่ระดับส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ ตำบล และพื้นที่ โดยขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อชจพ.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน แล้วถ่ายทอดกระบวนการทำงานมาสู่ระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (คจพ.จ.) มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ เช่น พัฒนาการจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด จ่าจังหวัด จากนั้นจะถ่ายทอดไปสู่ระดับอำเภอ ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (คจพ.อ.) มีนายอำเภอเป็นประธาน แล้วขับเคลื่อนไปสู่ระดับตำบล ที่จะมีทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ ซึ่งถือเป็นทีมปฏิบัติการ

มีปลัดอำเภอผู้ประสานงานตำบลเป็นหัวหน้าทีม และสุดท้ายคือทีมพี่เลี้ยง โดย 1 ทีมจะมี 3 - 5 คน ดูแล 10 - 15 คริวเรือน จะประกอบด้วยข้าราชการ นักศึกษา และอื่น ๆ ร่วมตรวจสอบข้อมูลคริวเรือนเป้าหมาย จัดทำแผนที่ชีวิต สนับสนุน เยี่ยมเยียน และให้กำลังใจคริวเรือน และการไปดูว่าคนที่มีปัญหาความยากจน เหล่านี้เขาต้องการอะไรแล้วเข้าไปช่วยเหลือเขา” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยมีแนวทางการประสานงานและความร่วมมือในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจนด้วยการสร้างกระบวนการทำงานร่วมกัน (Cooperation) การตั้งศูนย์อำนวยการฯ การแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน การสนับสนุนข้อมูลการดำเนินงาน และการถ่ายทอดกระบวนการตามระดับงานในลักษณะบนลงล่าง (Top-Down)

สำหรับเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ ไปจนถึงหลังเกิดเหตุ ดังนี้

“เรื่องของการประสานงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางไปถึงระดับจังหวัด จะมีองค์กรหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาตามกฎหมายกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด อันนี้จะเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยทำแบบครบวงจรตั้งแต่ก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดภัยพิบัติ ซึ่งก็จะเชื่อมโยงกัน หากมีข้อสั่งการในระดับนโยบายจากส่วนกลางลงไปสู่ระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะทำหน้าที่ในการอำนวยการ กำกับดูแลหน่วยงานในกำกับในเรื่องของการป้องกัน การจัดการภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟู การเยียวยา การบรรเทาทุกข์ที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการ หรือแม้กระทั่งในระดับอำเภอและตำบลเอง ก็จะมีการจัดตั้งกองอำนวยการดังกล่าวที่มีฐานะลดหลั่นกันลงไป เพื่อที่จะแทรกซึมไปสู่ระดับพื้นที่ให้ครอบคลุมทุกมิติ การสั่งการจะผ่านเครื่องมือที่เป็นหนังสือสั่งการจากส่วนกลางลงไปในแต่ละระดับที่ออกในนามกองอำนวยการกลางเพื่อที่จะแจ้งไปยังระดับจังหวัดให้มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ เป็นต้น” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยมีแนวทางการประสานงานและความร่วมมือในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติด้วยการจัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีทุกระดับตั้งแต่ระดับส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อประสานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยร่วมกันแบบครบวงจร ผ่านเครื่องมือหนังสือสั่งการหรือบัญชาการเหตุการณ์

ทั้งนี้ ในกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทยในบางกรณีผู้ปฏิบัติอาจจะต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่ฉุกเฉินเร่งด่วน โดยเฉพาะในประเด็นการจัดการภัยพิบัติ ผู้กำหนดนโยบายและผู้ที้นำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา มีการสั่งการที่เด็ดขาด ชัดเจน และรวดเร็ว เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์ ดังข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“องค์กรในระดับต่าง ๆ จะทำงานตลอด 24 ชั่วโมง 7 วัน ซึ่งเรียกว่า Emergency Operation Center (EOC) ซึ่งหากเกิดภัยพิบัติในระดับจังหวัดขึ้น จะมีการตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ และในระดับท้องถิ่นคือ ศูนย์ปฏิบัติการเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น สมมติว่าจะเกิดพายุขึ้นมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็จะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจพื้นที่ การดูแลกลุ่มเปราะบาง พิจารณาว่าต้องอพยพประชาชนหรือไม่ จะไปอยู่ที่ไหน และต้องการอะไรที่ต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานกลาง หนังสือที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยส่งไปอาจจะส่งเป็นหนังสือ โทรสาร วิทยู หรือช่องทางไลน์ และสื่อต่าง ๆ เมื่อมีการสั่งการในภาพใหญ่แล้ว ผู้ที่จะติดตามว่าจังหวัดต้องการอะไรก็จะเป็นกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นกองอำนาจการกลาง ซึ่งเปรียบเสมือนเลขาฯ ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีท่านอธิบดีกรมเป็นผู้อำนวยการกลาง” - (ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ยังพบปัญหาในกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานต้นน้ำกับหน่วยงานปลายน้ำ เช่น

“การประสานงานความร่วมมือของจังหวัดกับหน่วยงานในระดับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการขับเคลื่อน SDGs ที่ผ่านมาค่อนข้างน้อย แต่เมื่อมีการคัดเลือกจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดนำร่องในการขับเคลื่อนฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสภาพัฒน์จะลงมาสำรวจ สอบถามความเห็น แต่สำหรับการประสานงานกับระดับ

กระทรวงมหาดไทยก็ยังถือว่าน้อยอยู่ เพียงแค่จังหวัดรอรับนโยบายจากกระทรวงเท่านั้น ยังไม่ค่อยมีกลไกการขับเคลื่อนมากเท่าไร ซึ่งหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยที่ประสานกับจังหวัดล่าสุดจะเป็นเรื่องแจ้งว่าเลือกจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นพื้นที่นำร่องในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน SDGs เท่านั้น” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

4.2.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

ลักษณะเฉพาะของบุคลากรของกระทรวงมหาดไทยจะค่อนข้างมีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น เข้าใจธรรมชาติของความเป็นมนุษย์และสังคม และปรับตัวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรจะมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในองค์กร เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้เมื่อต้องร่วมงานกับผู้อื่นพฤติกรรมที่สะท้อนออกมาจะมีลักษณะที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเป็นอย่างดี เป็นนักสร้างบรรยากาศการทำงานให้เกิดพลังในการทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้ความมือในการทำงานของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม ดังข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น

“ทีมงานจะมีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน สามารถประสานการดำเนินงานระหว่างกันได้เป็นอย่างดี อย่างสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ที่ผ่านมาก็ให้ความร่วมมือในการประสานงานกับจังหวัดเป็นอย่างดี” - (ผู้แทนผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

“คนของกรมการพัฒนาชุมชนจะมีลักษณะเฉพาะอยู่เรื่องหนึ่ง คือ การยอมรับประชาชน การมองเห็นคุณค่าของประชาชน จึงทำให้คนของกรมการพัฒนาชุมชนเข้าใจถึงปัญหาของพี่น้องประชาชน จึงนำไปสู่การประสานงานความร่วมมือที่ดีกับหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพราะการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจนไม่สามารถทำได้เพียงแค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงต้องประสานความร่วมมือกัน” - (ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน)

สำหรับผลการศึกษาในประเด็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) พบว่า มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับประเด็นปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจำนวน 3 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 4.1.1 ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยเป้าหมาย SDGs ในระดับกระทรวงจะสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิบัติราชการระดับกระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ และตำบล ซึ่งจะมีลักษณะที่เชื่อมโยงให้เป็นแผนเดียวกัน (One Plan) ทำให้มีความจำเป็นต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่

ปัจจัยที่ 4.1.5 ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจากการมีโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่และมีการแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศนั้น ทำให้สามารถประสานการดำเนินงานและความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและภัยพิบัติได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับพื้นที่ ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนที่ในพื้นที่ จึงทำให้เกิดความสะดวกในการประสานความร่วมมือและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

ปัจจัยที่ 4.1.7 กลไกในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการเน้นการใช้กลไกความร่วมมือในรูปแบบคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และหนังสือสั่งการ ซึ่งเมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะดังกล่าวที่มีทุกหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทยร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานแล้ว ทำให้ต้องร่วมกันขับเคลื่อนและประสานการดำเนินงานร่วมกันตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยพยายามให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวง หน่วยงานภาคนอก และภาคส่วนต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เช่น การมอบหมายหน่วยงานขับเคลื่อนการดำเนินงานตามความเหมาะสมของหน่วยงาน การถ่ายทอดกระบวนการทำงานตามลำดับขั้น ด้วยการเน้นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และการเตรียมความพร้อมในการประสานความร่วมมือกันเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น รวมถึงการมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันที่ดีและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคลากรกระทรวงมหาดไทยที่มีความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ บริบทสังคม และสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่แนวทางการร่วมมือที่ดีในการขับเคลื่อน SDGs ของกระทรวงมหาดไทย แต่อีกหนึ่งข้อค้นพบที่ต้องคำนึงถึง คือ ในระดับหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติยังมีความเห็นว่าการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายยังคงไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขจัดข้อบกพร่องดังกล่าวออกไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษากระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวัน ภายในปี พ.ศ. 2573” 2) เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” และ 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป ซึ่งปัจจุบันความยากจนวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.90 ต่อวันภายในปี พ.ศ. 2573”

5.1 ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนไปปฏิบัติ

จากการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่

5.1.1 ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบายจะเป็นตัวกำหนดความชัดเจนและทิศทางในการขับเคลื่อนงานด้านการแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งพบว่า การที่กระทรวงมหาดไทยรับนโยบายจาก กพย. (คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) จะส่งผลต่อความชัดเจนในแนวทางการแก้ไขปัญหา ทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนการกำจัดความยากจนจะมองเห็นเป้าหมายเดียวกันและสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ในประเด็นความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำจะถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเมื่อกระทรวงมหาดไทยต้องจัดทำแผนพัฒนาในระดับกระทรวงจึงจำเป็นต้องกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร บัวเข็ม (2563) เกี่ยวกับการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่า องค์การสหประชาชาติสนับสนุนให้แต่ละประเทศนำประเด็นเรื่องความยั่งยืนเข้าไปผนวกกับนโยบายและแผนในระดับประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยได้นำประเด็นความยั่งยืนไปขับเคลื่อนให้เป็นนโยบายกระแสหลักเพื่อเชื่อมกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนในการขับเคลื่อนและสามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้

ทั้งนี้ เมื่อการขับเคลื่อนงานด้านการกำจัดความยากจนลงไปสู่ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล จะมีศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ที่จะมอบแนวทางการกำจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำด้วยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาค้นแบบชี้เป้า (TPMAP) ให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาของกระทรวง ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีความเชื่อมโยงกันในลักษณะที่เป็นแผนเดียวกัน (One Plan)

5.1.2 ความเป็นไปได้ทางการเมือง

จากข้อมูลที่ศึกษา พบว่า ผู้นำทางการเมืองในแต่ละยุคมีความสำคัญมากในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลเองก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวและกำหนดให้เป็นวาระสำคัญของประเทศ อีกทั้งในระดับกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทยคนปัจจุบันได้เน้นย้ำนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนเป็นวาระสำคัญแรกๆ โดยการมอบนโยบายให้หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ว่าราชการจังหวัดที่เน้นย้ำ

เรื่องดังกล่าวในการนำไปขับเคลื่อนในระดับพื้นที่จังหวัดให้มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการจะทำให้นโยบายด้านการแก้ปัญหาความยากจนถูกขับเคลื่อนให้เกิดความยั่งยืนนั้น ตัวแปรสำคัญที่สุดตัวแปรหนึ่งคือฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหารที่เป็นผู้กำหนดทิศทางนโยบาย ซึ่งบุคคลกลุ่มดังกล่าวจะมีหลายบทบาทต่าง ๆ เช่น การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นนโยบาย การผลักดันให้นโยบายมีระบบ ระเบียบและแบบแผนที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการประสานการดำเนินงานร่วมกันภายในหรือระหว่างหน่วยงานอย่างแท้จริง การจัดการกับข้อมูลที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ได้จริง สะดวกต่อการเรียกใช้งาน และมีฐานข้อมูลเดียวกัน รวมไปถึงการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนและนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายเกิดความยั่งยืน

5.1.3 ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

ที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยได้พยายามนำระบบหรือเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานด้านการจัดการความยากจน เช่น ระบบแฟ้มบ้านพัฒนาคนไทย (TPMAP Logbook) ซึ่งจะเป็นระบบที่จะทำให้เห็นพัฒนาการของคนจน แต่ยังคงพบว่าระบบดังกล่าวมีข้อจำกัดคือ คนจนบางส่วนเมื่อได้รับการพัฒนาจนหลุดพ้นจากความยากจนแล้ว เขาเหล่านั้นจะได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานภาครัฐน้อยลงจากเดิม ทำให้หลายคนไม่ต้องการเข้าไปอยู่ในระบบดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการนำระบบ Big Data มามาประยุกต์ใช้กับโครงการ OTOP นวัตกรรม โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลข้างต้นทำให้อาจเกิดคำถามตามมาว่า การได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานภาครัฐที่น้อยลงเมื่อคนจนได้รับการพัฒนาจนหลุดพ้นจากความยากจนแล้ว เทคโนโลยีเป็นต้นเหตุให้เกิดความเหลื่อมล้ำในประเด็นดังกล่าวขึ้นหรือไม่ ซึ่งหากมองตามหลักความเป็นจริงแล้ว การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการกับข้อมูลดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดความเสมอภาค (Equity) มากขึ้น และลดปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียม (Inequality) หรือความเหลื่อมล้ำลง เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากฐานะ รายได้ การมีอาชีพของครัวเรือนที่หลุดพ้นความยากจนจากฐานข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบแล้ว จึงไม่ควรได้รับสวัสดิการที่เท่าเทียมกันเช่นเดิม หากแต่ควรจัดสรรสวัสดิการให้เกิดความเสมอภาคกันมากกว่า จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการ

5.1.4 ความพอเพียงของทรัพยากร

กระทรวงมหาดไทยถือเป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่และมักจะได้รับ การจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีมากที่สุดเป็นลำดับต้น ๆ แต่จากการศึกษาพบว่า ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งงบประมาณ จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดูเหมือนว่าจะเพียงพอกลับขาดแคลนในบางช่วงเวลา โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น การนำแผนการใช้จ่ายงบประมาณในปีงบประมาณที่ผ่านมา ๆ มา อาจไม่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อจัดทำแผนดังกล่าวในปีปัจจุบันได้ โดยอาจต้องปรับลดทรัพยากรหรือชะลอการใช้ทรัพยากรดังกล่าวลง และเน้นการจัดสรรงบประมาณไว้ใช้สำหรับกิจกรรมหรือโครงการที่จำเป็นต้องดำเนินการเป็นลำดับแรกก่อน และปรับลดงบประมาณของบางกิจกรรมหรือโครงการลง เช่น โครงการที่เกี่ยวกับการจัดการประชุม โครงการที่มีค่าเดินทางไปราชการทั้งในและต่างประเทศ การตั้งงบประมาณสำหรับจ้างบุคลากรหรือจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ รวมไปถึงการตั้งงบประมาณสำหรับงานแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำก็จะดำเนินการไม่ได้หรือดำเนินการได้ช้าลงตามมา เป็นต้น

5.1.5 ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

การดำเนินงานด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทยมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบขับเคลื่อนงานคือ กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กรมการพัฒนาชุมชน มีกลไกขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับส่วนกลางลงไปสู่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน จนถึงระดับครัวเรือน โดยมีบุคลากรขับเคลื่อนงานที่สำคัญคือ “พัฒนากร” รวมถึงหน่วยงานในระดับกรมที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมการปกครอง นอกจากนี้หน่วยงานในระดับจังหวัดอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาความยากจนและรับนโยบายโดยตรงจากกระทรวงมหาดไทยคือ สำนักงานจังหวัด ซึ่งจะทำหน้าที่ตามนโยบายของกระทรวง จัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิสัยทัศน์จังหวัด และประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดให้มีทิศทางที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน

ทั้งนี้ ลักษณะของการประสานการดำเนินงานและการแบ่งหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่หรือบริบทของหน่วยงาน จะส่งผลต่อการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน ทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และสามารถบรรลุตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ McLaughlin (1975) อ้างถึงใน ศุภชัย ยาวะประภาษ

(2554) ที่กล่าวว่า หน่วยงานจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติหรือดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน บริบท และสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่หน่วยงานตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.1.6 ทศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

สำหรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ บุคลากรถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำให้นโยบายนั้น ๆ เกิดผลสำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การจะขับเคลื่อนงานด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทยให้ประสบผลสำเร็จ ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายด้านความยากจนเสียก่อน ต้องทราบว่าอะไรคือกุญแจแห่งความสำเร็จแล้วจะมีวิธีดำเนินการอย่างไรบ้างให้บรรลุเป้าหมาย แต่ปัญหาที่พบคือ บุคลากรในกระทรวงมหาดไทยโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจว่าการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการกำจัดความยากจนให้เกิดความยั่งยืนคืออะไรและเป็นอย่างไรรวมทั้งหน่วยงานในระดับนโยบายหรือหน่วยงานส่วนกลางจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนให้เกิดความยั่งยืนแก่บุคลากรก่อน

นอกจากการพัฒนาความรู้และสร้างทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากรในหน่วยงานแล้ว อีกหนึ่งประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาร่วมด้วยคือ จะทำอย่างไรให้บุคลากรดังกล่าวนำทักษะความรู้มาสร้างเป็นตัวแบบนวัตกรรม (Innovation Model) และสามารถจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดความยั่งยืนมากขึ้น ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทั้งทักษะความรู้ด้านความยั่งยืนให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาตัวแบบนวัตกรรมและการจัดการความรู้ด้วย

5.1.7 กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษากลไกของกระทรวงมหาดไทยที่นำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ที่ผ่านมามีการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) และศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ที่เป็นศูนย์อำนวยการระดับประเทศ ขับเคลื่อนไปยังศูนย์อำนวยการระดับจังหวัดที่เรียกว่า ศจพ. จังหวัด ไปสู่ ศจพ.อำเภอ และ ศจพ.ตำบล ซึ่งใช้เครื่องมือโครงการและกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนมารับการดำเนินงาน เช่น โครงการโคก หนอง นา โมเดล โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสำรวจข้อมูล จปฐ. และการจัดทำระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้ ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการนำข้อมูลด้านความยากจนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงอื่น ๆ มาบูรณาการข้อมูลหรือจัดให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน และปัญหาความล่าช้าและขาดความต่อเนื่องในกลไกการดำเนินงาน โดยเฉพาะการดำเนินงานในระดับพื้นที่

อย่างไรก็ตาม สำหรับกลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการขับเคลื่อนผ่านเครื่องมือ “คณะกรรมการ” แม้ว่าจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือดังกล่าวคือ ข้อคิดเห็นจากกรรมการเมื่อมีการจัดประชุมที่ในบางครั้งมีการมอบหมายผู้อื่นหรือเปลี่ยนตัวกรรมการรายดังกล่าวจากการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่ง จึงทำให้ความคิดเห็นของกรรมการคนใหม่อาจไม่สอดคล้องกับกรรมการคนเดิม ส่งผลให้ทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงไปและกระทบต่อความยั่งยืนในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

5.2 การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน

จากการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทย พบว่า การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ของหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมีลักษณะดังนี้

5.2.1 ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

สำหรับงานด้านการกำจัดความยากจน กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการประสานความร่วมมือหรือการทำงานร่วมกันในระดับกรม กอง จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งพบว่า หน่วยงานประสานความร่วมมือหน่วยงานหลัก คือ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่จะเป็นหน่วยงานในการรับนโยบายเพื่อถ่ายทอดไปยังสำนักงานจังหวัดทั่วประเทศ กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานเลขานุการในการขับเคลื่อนการดำเนินงานจะถ่ายทอดนโยบายไปยังสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ถ่ายทอดนโยบายไปยังสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด และการประสานความร่วมมือไปที่กรมการปกครองให้ถ่ายทอดนโยบายไปยังที่ทำการปกครองจังหวัด ซึ่งในระดับกรมและระดับจังหวัดจะมีการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับหนึ่ง และยังพบว่าหน่วยงานในระดับพื้นที่

ของกระทรวงมหาดไทยยังไม่ค่อยได้รับความชัดเจนในการประสานงานจากหน่วยงาน ส่วนกลางลงมาสู่ระดับพื้นที่เท่าที่ควร

ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2545) ที่กล่าวถึงความสำคัญ ของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ว่า การทำงานที่มีลักษณะที่ซับซ้อนมีขั้นตอนการดำเนินงาน มากนั้น มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันเป็นกลุ่ม มีการประสานการดำเนินงานและ แบ่งงานกันทำในแต่ละระดับหรือฝ่ายต่าง ๆ ขององค์การ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคผลงาน ที่ดีขึ้น และส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขององค์การ ทั้งนี้ ความสำคัญของ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากจะเกิดประโยชน์ที่ดีต่อหน่วยงานจากความสอดคล้อง ในข้างต้นแล้ว การส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยประสานการทำงาน ร่วมกันและสร้างกลไกการทำงานให้บุคลากรรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งหรือความเป็นเจ้าของ นโยบาย (Ownership) ที่จะขับเคลื่อนความยั่งยืนก็เป็นสิ่งที่กระทรวงมหาดไทยจะต้องให้ ความสำคัญเช่นเดียวกัน

5.2.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานด้าน การแก้ไขปัญหาความยากจนมักจะมีลักษณะโดดเด่นเรื่องการเข้าถึงและเข้าใจประชาชน การมองเห็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ จึงนำไปสู่ความเข้าใจ ความพร้อมในการแก้ไขปัญหา และการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไข ปัญหาความยากจนให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งมีความแตกต่างจากมุมมองของ บัญชา ชินโณ (2556) ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการทำงานร่วมกันไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบในการ ทำงานกลุ่ม การสร้างบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และการยอมรับความคิดเห็นของ สมาชิกในกลุ่ม

นอกจากการเข้าถึงและเข้าใจปัญหาของงานหรือกลุ่มเป้าหมายในการดำเนิน นโยบาย และมุมมองพฤติกรรมการทำงานจากรรณกรรมข้างต้นแล้ว อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการทำงานร่วมกันคือ ปัจจัยผู้นำองค์กรหรือหัวหน้างาน ซึ่งถือว่าเป็นผู้กำหนดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ความยินดีและเต็มใจในการทำงาน ความรู้สึกได้รับ การยกย่องชื่นชมจากผลการทำงานหรือการเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573”

5.3 ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ

จากการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของ กระทรวงมหาดไทย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่

5.3.1 ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

ในด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ พบว่า กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจะมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานดังกล่าวที่ชัดเจนด้วยการ กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณภัยไว้ ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2564 - 2570 จากนั้นจะแปลง ไปสู่แผนในระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับพื้นที่ขึ้น โดยใช้เครื่องมือแผนที่นำทาง (Road Map) เพื่อให้เกิดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น

ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานชนก ชูหนู (2562) เกี่ยวกับการนำนโยบาย เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายไปปฏิบัติ กรณีศึกษาแรงงานเด็กข้ามชาติใน อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ที่พบว่า กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้กำหนดแนวทางการ ดำเนินงานของหน่วยงานในการแก้ปัญหาแรงงานเด็กข้ามชาติ นำประเด็นยุทธศาสตร์การ ป้องกันและจัดการใช้แรงงานเด็กให้เข้าไปอยู่ในแผนเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ให้เด็กและ เยาวชนแห่งชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย อีกทั้งได้กำหนดทิศทางการ ดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนการต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับประเทศและระดับสากล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ยุทธศาสตร์ชาติ รัฐธรรมนูญปี 2560 และแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

5.3.2 ความเป็นไปได้ทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า ในระดับนโยบายประเด็นด้านสาธารณภัยในปัจจุบันยังไม่ถูกจัด ให้อยู่ในวาระแห่งชาติหรือไม่ได้จัดอยู่ในนโยบายที่จำเป็นเร่งด่วน หากแต่เรื่องภัยพิบัติถือเป็น

เรื่องที่ต้องป้องกันมากกว่าแก้ไขปัญหากลางๆ เนื่องจากภัยพิบัติในปัจจุบันถือได้ว่ามีความรุนแรงและซับซ้อนของปัญหาที่มากขึ้นเรื่อย ๆ การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดความยั่งยืนและมีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมได้นั้น ฝ่ายการเมืองซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายจะต้องให้ความสำคัญในระดับนโยบายมากขึ้น และต้องผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ

5.3.3 ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ให้ความสำคัญกับการนำระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติมาโดยตลอด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นวัตกรรมล่าสุดคือการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหายุ่งยากให้มีความมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอีกหนึ่งปัญหาที่พบตามมาคือการดูแลหรือซ่อมแซมระบบดังกล่าวเมื่อมีการชำรุดเสียหายยังเป็นเรื่องที่หน่วยงานต้องคำนึงถึง เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะเป็นงบลงทุนของหน่วยงานเพื่อจัดซื้อสินทรัพย์ของหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะเครื่องมือหรืออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีแฉ่งเตียนก็จะมีการจัดสรรงบประมาณที่สูงมาก นอกจากนี้หน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว หน่วยงานที่รับมอบสินทรัพย์จะต้องมีศักยภาพเพียงพอในการดูแลและบำรุงรักษาให้ใช้งานได้อย่างเหมาะสม รวมถึงจะต้องทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงานในการรับโอนสินทรัพย์ดังกล่าวอีกด้วย

5.3.4 ความพอเพียงของทรัพยากร

สำหรับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทย พบว่าในด้านทรัพยากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ พบว่า อยู่ในระดับที่มีความพร้อมในการใช้แก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณกลางที่สามารถนำมาใช้เมื่อมีการประกาศเขตพื้นที่การให้ความช่วยเหลือ แต่ทั้งนี้ก็ยังพบปัญหาคือ งานด้านสาธารณภัยบางครั้งถูกจัดให้เป็นภารกิจรอง จึงทำให้การจัดสรรงบประมาณมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ งานด้านสาธารณภัยอาจไม่จำเป็นต้องเป็นภารกิจของหน่วยงานภาครัฐเพียงหน่วยงานเดียว การให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมเข้ามาร่วมบูรณาการการทำงานร่วมกันก็มีความจำเป็นเช่นกัน เนื่องจากในงานบางลักษณะหน่วยงานภาครัฐอาจไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่มากพอ โดยเฉพาะงานด้านอค์ศิกภัยที่มีการเผาไหม้สารเคมีบางประเภท ซึ่งหากบริหารจัดการผิดวิธีหรือใช้อุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมอาจจะก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงและเกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้นตามมา

5.3.5 ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

กระทรวงมหาดไทยมีภารกิจที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการภัยพิบัติที่มีความหลากหลาย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความพร้อมในการบริหารจัดการภัยพิบัติเป็นอย่างดี โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ภาพรวมของเหตุการณ์ และมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ รวดเร็วทันเวลา เพื่อลดผลกระทบและลดความสูญเสียต่าง ๆ ลง ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานหรือการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอน ระบุเงื่อนไขด้านเวลาที่ชัดเจน จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย บายได้ รวมถึงส่งผลต่อผลการดำเนินงานให้มีความยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Pressman และ Wildavsky (1979) อ้างถึงใน ศุภชัย ยาวะประภาส (2554) ที่ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากการกำหนดนโยบายออกมาแล้ว ด้วยการกำหนดเงื่อนไขด้านเวลาให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และดำเนินนโยบายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ๆ

5.3.6 ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

โดยพบว่า งานด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติถือว่าเป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะ ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และการตัดสินใจถือเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น บุคลากรผู้ปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ปัญหาที่กระทรวงมหาดไทยพบคือ เมื่อต้องบรรจุบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานใหม่จะใช้เวลาค่อนข้างมากไปกับการอบรมทักษะความรู้ การถ่ายทอดงานให้แก่บุคลากรใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลง โยกย้ายผู้อำนวยการหรือผู้บริหาร ในบางครั้งอาจขาดความต่อเนื่องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องจัดทำแผนเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) แผนกำหนดอัตรากำลัง (Manpower Planning) การจัดทำคู่มือสำหรับปฏิบัติงาน (Work Manual) และการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน รวมถึงการยกย่องเชิดชูเกียรติเมื่อบุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนมากที่สุด

5.3.7 กลไกหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

โดยจากการศึกษาพบว่า กระทรวงมหาดไทยจะมอบนโยบายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการ

ดำเนินงาน ซึ่งการบัญชาการเหตุการณ์หากเกิดกรณีพิบัติขึ้น ในระดับกระทรวงจะมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการ และในระดับจังหวัดจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการและนโยบายจากกระทรวงลงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยการประสานการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่มีหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการมอบหมายภารกิจในการบัญชาการเหตุการณ์ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้น แต่สำหรับในแต่ละพื้นที่จะมีความรุนแรงและรูปแบบของภัยพิบัติที่แตกต่างกัน ดังนั้น สิ่งที่หน่วยงานรับผิดชอบต้องคำนึงถึงนอกจากความเหมาะสมในการบัญชาการของแต่ละเหตุการณ์แล้ว จะต้องวิเคราะห์และประเมินเหตุการณ์ว่าแต่ละเหตุการณ์ควรมีวิธีการหรือมีเครื่องมือใดที่เหมาะสมในการสั่งการหรือดำเนินการ เช่น การจัดประชุมคณะกรรมการ ณ พื้นที่นั้น ๆ ในขณะที่เหตุกำลังเกิดขึ้น การใช้การสั่งการหรือประสานงานผ่านแอปพลิเคชัน และการโทรศัพท์ประสานงานเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว โดยตั้งงานเอกสารหรือหนังสือราชการที่ไม่จำเป็นออกไปก่อน เป็นต้น

5.4 การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

จากการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทย พบว่า การดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ของหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมีลักษณะ ดังนี้

5.4.1 ความสำคัญและกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

สำหรับงานด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ พบว่า กระทรวงมหาดไทยได้ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม กอง จังหวัด ลงไปสู่ในระดับพื้นที่เชื่อมโยงกระบวนการทำงานระหว่างกันตั้งแต่ก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดภัยพิบัติ ผ่านเครื่องมือหนังสือสั่งการ หนังสือวิทยุสื่อสาร คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ทั้งนี้ วิธีการสั่งการนอกจากจะมีการทำเป็นหนังสือราชการแล้ว ยังมีการสั่งการผ่านทางสื่อออนไลน์เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์จากภัยพิบัติด้วย

5.4.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

พบว่า บุคลากรของกระทรวงมหาดไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เข้าใจลักษณะของพื้นที่และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงทำให้เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นจะสามารถดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทัน่วงที่ การประสานการทำงานร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่จะทำได้ โดยง่ายและมักจะได้รับความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติจะมีความสอดคล้องและมีลักษณะการดำเนินการที่คล้ายกับเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน กล่าวคือ จากการที่กระทรวงมหาดไทยมีโครงสร้างองค์กรที่มีขนาดใหญ่กระจายไปทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งงานด้านการแก้ปัญหาความยากจนและงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงทำให้ต้องมีการประสานการดำเนินงานร่วมกันเป็นระดับต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบาย และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจากระดับกระทรวง กรม กอง จังหวัด อำเภอ ตำบล จนไปถึงระดับหมู่บ้านและชุมชน อีกทั้งในด้านพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน บุคลากรส่วนใหญ่ของกระทรวงมหาดไทยจะเป็นคนในพื้นที่นั้น ๆ จึงทำให้มีความเข้าใจบริบทและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ รวมถึงเข้าใจปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่เป็นอย่างดี ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้

จากปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งด้านการกำจัดความยากจนและด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้ง 7 ประเด็นที่ได้กล่าวมานั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาส (2554) ที่กล่าวว่า ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เกิดจาก 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) ลักษณะของนโยบายนั้น ๆ ที่มีลักษณะที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในทิศทาง กระบวนการ และผลของการดำเนินนโยบายร่วมกัน 2) วัตถุประสงค์ของนโยบาย ที่จะต้องมีความชัดเจนและทุกฝ่ายยอมรับวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) ความเป็นไปได้ทางการเมือง ที่ฝ่ายการเมืองจะต้องกำหนดนโยบายให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ยอมรับนโยบายนั้น ๆ ได้ 4) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ซึ่งต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับนโยบายที่ปฏิบัติ 5) ความพอเพียงของทรัพยากร โดยเฉพาะด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความราบรื่นมากที่สุด 6) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ 7) ทศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติควรมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเป็นอย่างดี และ 8) กลไกในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการ

ประสานงานระหว่างหน่วยงานจะต้องมีความครอบคลุมและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานเพื่อนให้เกิดความร่วมมือและง่ายต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ทั้งนี้ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในภาพรวมของการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย จากการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนการดำเนินงานยังอยู่ในระยะแรก การกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังเป็นประเด็นที่กระทรวงมหาดไทยไม่ได้มุ่งเน้นให้เป็นภารกิจหลักของหน่วยงานมากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้กระบวนการขับเคลื่อนในบางช่วงเวลายังขาดความต่อเนื่องอยู่ อีกทั้งบุคลากรของกระทรวงมหาดไทยโดยเฉพาะในระดับพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งแม้ว่าในภาพรวมหน่วยงานจะมีความพร้อมทั้งปัจจัยด้านเทคโนโลยี ทรัพยากร หรือศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานเองก็ตาม ดังนั้น ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะต้องเกิดจากทุกปัจจัยข้างต้นมาประกอบกัน โดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ปัจจัยด้านความเป็นไปได้ทางการเมือง เนื่องจากหากมีความจริงจังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตั้งแต่ระดับผู้บริหารหรือระดับนโยบายก็จะส่งผลต่อความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมา

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2565 - 2569 ซึ่งจะมุ่งเน้นการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภัยพิบัติให้เกิดความยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกลไกการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีในอนาคต

สำหรับประเด็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้ง 2 ประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมมณี (2545) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มว่าประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดเรื่องพลังการทำงาน จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันทำงานในลักษณะเป็นกลุ่มให้งานมีโอกาสสำเร็จได้มากขึ้น 2) มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดและความแตกต่างในเรื่องสติปัญญาความสามารถ จึงมีความจำเป็นต้องมีการระดมสมอง (Brainstorming) ให้เกิดความความคิดที่สร้างสรรค์และรอบคอบมากขึ้น 3) มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพังไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน 4) ลักษณะของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการทำงานร่วมกันในทุกระดับและทุกองค์การ 5) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้ผลงานที่ดีกว่าการทำงานเดี่ยว และ 6) การทำงานเป็นกลุ่มทำให้แต่ละบุคคลมีโอกาสในการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ทำงานต่าง ๆ จากกลุ่ม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

5.5 ปัจจัยอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน

การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยมีสาเหตุของปัญหาและปัจจัยอุปสรรค ดังนี้

1) การประสานการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อน SDGs ตั้งแต่ระดับกระทรวงลงมาจนถึงระดับพื้นที่ยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารอยู่บ่อยครั้งจากการแต่งตั้งโยกย้าย การเกษียณอายุราชการ หรือการครบวาระการปฏิบัติงาน ส่งผลให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทยเกิดความสับสนในทิศทางการดำเนินงานและไม่ทราบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ที่ยังอยู่ระหว่างการจัดทำและขาดแนวทางการดำเนินงานในหลายประเด็น เช่น การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อน SDGs ทำให้ยังไม่สามารถเผยแพร่แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้ เป็นต้น

2) บุคลากรในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่นำนโยบายด้านการกำจัดการยากจนและการบริหารจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่อง SDGs ที่ดีพอ อันเนื่องมาจากการขาดการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะความรู้เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จเป็นไปได้ยาก

3) การกิจด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและการลดความเหลื่อมล้ำ และการบริหารจัดการภัยพิบัติด้วยการเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข หลายครั้งถูกจัดลำดับความสำคัญให้เป็นภารกิจรอง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการไม่ได้รับการให้ความสำคัญในระดับนโยบาย ซึ่งผู้บริหารแต่ละคนต่างก็มีจุดเน้นของการมอบนโยบายที่แตกต่างกัน อีกทั้งหน่วยงานในสังกัดที่มีบทบาทขับเคลื่อนงานดังกล่าวยังอาจจะขาดการให้ความสำคัญในการดำเนินงานที่มากพอ รวมถึงการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อเสนอของบประมาณที่ยังไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ จึงส่งผลต่อการถูกปรับหรือตัดงบประมาณลง

4) การขาดการเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกันเพื่อให้ง่ายต่อการจัดเก็บและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะข้อมูลด้านความยากจนที่มีหลายหน่วยงานจัดเก็บและข้อมูลยังไม่สอดคล้องกัน การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผน

3 ระดับของประเทศยังขาดความเชื่อมโยงกันที่มากพอ ซึ่งมีสาเหตุมาจากหน่วยงานในระดับพื้นที่ต่างก็มุ่งดำเนินงานเฉพาะเป้าหมายของหน่วยงานของกรมที่ตนสังกัดเท่านั้นหรือทำงานกันแบบแยกส่วนกัน (Silo) ภาครัฐยังไม่มีกรอบแบบระบบฐานข้อมูลกลางขนาดใหญ่ (Big Data) แล้วนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการประมวลผลข้อมูลดังกล่าว

5) การกำหนดตัวชี้วัดจากองค์การสหประชาชาติ (UN) เป็นการกำหนดในภาพกว้างของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ไม่ได้แยกตัวชี้วัดหรือกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับบริบทประเด็นปัญหาของแต่ละประเทศ เมื่อเกณฑ์การวัดมีเกณฑ์หลักในภาพรวมมีเพียงเกณฑ์เดียว จึงยากที่แต่ละประเทศจะขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้เหมือนกัน ซึ่งในบางตัวชี้วัดอาจเหมาะที่จะวัดผลการดำเนินงานของบางประเทศ แต่อาจไม่เหมาะจะนำไปวัดผลการดำเนินงานของประเทศอื่น ๆ ก็ได้

เพื่อตอบคำถามงานศึกษาวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการและกลไกการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยทั้ง 2 เป้าหมาย โดยเฉพาะการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร (Cooperation) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทยที่ผ่านมาพบว่า กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นกลุ่มและการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดเป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้จากกลไกการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ผ่านเครื่องมือคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ในด้านต่าง ๆ ให้ร่วมมือกันดำเนินงานทั้งด้านการกำจัดการขาดความยากจนและการบริหารจัดการภัยพิบัติ หากแต่กลไกดังกล่าวยังขาดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนอยู่และแนวทางในการดำเนินงานในบางประเด็นยังไม่มีที่ชัดเจน รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ยังพบว่ายังขาดการประสานการดำเนินงานที่ต่อเนื่องอยู่ ทั้งนี้ สำหรับปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้ง 2 ด้าน จะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 ประเด็นดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ได้แก่ 1) ลักษณะของนโยบายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ความเป็นไปได้ทางการเมือง 3) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี 4) ความพอเพียงของทรัพยากร 5) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 6) ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และ 7) กลไกในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

5.6 แนวทางการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

1) หน่วยงานส่วนกลาง โดยเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยควรมีการประสานการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อน SDGs ให้มีความชัดเจนและต่อเนื่องมากขึ้น และควรกำหนดกรอบการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการนำแนวทางไปปฏิบัติในพื้นที่

ด้วยการเร่งจัดทำแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Roadmap) ให้สำเร็จโดยเร็ว และจัดทำหนังสือแจ้งเวียนหรือจัดประชุมชี้แจงให้หน่วยงานในสังกัดได้รับทราบ เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น เมื่อประเมินผลการดำเนินงานก็จะได้ทำได้ง่ายขึ้น รวมถึงหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารก็จะสามารถขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดความต่อเนื่องได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัญญา พลายน้อย (2563) ที่ศึกษากระบวนการการนำนโยบายด้านความมั่นคงไปปฏิบัติ กรณีศึกษา แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งพบว่า บางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติยังขาดความต่อเนื่องในการในประสานนโยบายจากระดับนโยบายสู่ระดับการปฏิบัติการขับเคลื่อนการดำเนินงานมีความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ ขาดการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน จึงให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้มีการสร้างความต่อเนื่องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานให้ชัดเจน การกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานจากส่วนกลางไปสู่ระดับพื้นที่ให้ชัดเจน รวมถึงการติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินให้ผู้บริหารหน่วยงานทราบเป็นประจำ

2) ควรมีการสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับบุคลากรในทุกระดับ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแปลงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การกำหนดให้เรื่อง SDGs เป็นตัวชี้วัดบังคับการประเมินผลการปฏิบัติงานราชการรายบุคคล แล้วให้บุคลากรในสังกัดทุกคนเรียนรู้ผ่านระบบ E-Learning เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานชนก ชูหนู (2562) ที่ศึกษาการนำนโยบายเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายไปปฏิบัติ กรณีศึกษาแรงงานเด็กข้ามชาติในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ซึ่งพบว่า บุคลากรที่นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและการเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย จึงเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาได้สนับสนุนองค์ความรู้ ออกแบบและจัดทำหลักสูตรการอบรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

3) ผู้บริหารและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยควรให้ความสำคัญกับการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการกำจัดความยากจนและการบริหารจัดการภัยพิบัติให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทยได้ โดยการลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมให้อยู่ในลำดับความสำคัญแรก ๆ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเสนอแผนงานโครงการ เพื่อจะทำให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนงบประมาณได้มากขึ้น

4) ควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย หรือ ระบบ Big Data ของรัฐบาล เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดในการบริหารจัดการข้อมูล โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด SDGs

และการเชื่อมโยงการขับเคลื่อน SDGs กับการติดตามและประเมินผลให้อยู่ในระบบเดียวกัน อีกทั้งจะเป็นการบูรณาการข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชยาน์ คำศรี (2563) ที่ศึกษาการวิเคราะห์การนำนโยบายการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งพบว่า นโยบายดังกล่าวยังขาดระบบฐานข้อมูลกลางที่ดี โดยเฉพาะการบริหารจัดการข้อมูลด้านวัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลด้านกำลังคน ข้อมูลทรัพยากรทางการแพทย์ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผน การเตรียมการในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงเสนอแนะให้มีการจัดทำฐานข้อมูลของจังหวัดสิงห์บุรีที่มีลักษณะที่เป็น Big Data ขึ้น

5) องค์การสหประชาชาติ (UN) ควรเปิดโอกาสให้แต่ละประเทศกำหนดตัวชี้วัด และหลักเกณฑ์การวัดผลที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศนั้น ๆ ได้เอง เพื่อเป็นการสร้างความเสมอภาคเมื่อมีการประเมินผลการดำเนินงาน

6) การจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงาน โดยเฉพาะแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดควรมีการนำหลักเกณฑ์ด้านความยั่งยืนลงในแบบฟอร์มการจัดทำแผน และมีเกณฑ์ด้านความยั่งยืนในเกณฑ์การประเมินแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง SDGs กับแผนพัฒนาดังกล่าว

7) ควรมีการผลักดันให้มีการเพิ่มเป้าหมาย SDGs อีกหนึ่งเป้าหมายหลัก คือ เป้าหมายการบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นการชูประเด็นในเรื่องของสาธารณสุขแยกออกมาจากเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน เพื่อไม่ให้ประเด็นเกาะเกี่ยว และมุ่งเน้นการดำเนินงานที่มีลักษณะป้องกันและควบคุมการเกิดสาธารณสุขมากกว่าการแก้ไขปัญหาหลังจากเกิดสาธารณสุขขึ้นมา ซึ่งหากประเด็นดังกล่าวถูกดึงออกมาให้เป็นประเด็นสำคัญ ผลที่ตามมาคือจะถูกบรรจุให้เป็นวาระแห่งชาติและได้รับความสำคัญมากขึ้น การจัดสรรงบประมาณสำหรับบริหารจัดการภัยพิบัติจะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นเนื่องจากเป็นภารกิจหลักที่รัฐบาลต้องขับเคลื่อนการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 2788/2563 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563. เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. นิชนเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- ธัญญา พลายน้อย. (2563). กระบวนการการนำนโยบายด้านความมั่นคงไปสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญชา ชินโณ. (2556). พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรัธยาน์ คำศรี. (2563). การวิเคราะห์การนำนโยบายการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติกรณีศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานชนก ชูหนู. (2562). การนำนโยบายเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายไปปฏิบัติ กรณีศึกษาแรงงานเด็กข้ามชาติในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริฉัตร บัวเข็ม. (2563). การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2554). นโยบายสาธารณะ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีแห่งชาติ. (2561). TPMAP คืออะไร. สืบค้นจาก

<https://www.tpmmap.in.th/about>.

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. (2557). ปฏิรูปสังคม แก่ความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างสังคม

เข้มแข็ง ข้อเสนอจากเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย. สืบค้นจาก

https://dol.thaihealth.or.th/resourcecenter/sites/default/files/documents/31ptiru_upsangkhm_aekkhwaamyakcchn_ldkhwaamehl.pdf.

สรวิศ วิฑูรท์ศน์, Reyes, M. C., & Sarsycki, M. (2559). คู่มือการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ.

สืบค้นจาก

https://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/58a6b30dd6232.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบท

ไทย. เอกสารประกอบรายงานการประชุมประจำปี 2546 วันที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2564). eMENSRC นวัตกรรมติดตามผลช่วย

พัฒนาประเทศ. สืบค้นจาก

https://www.nstda.or.th/home/performance_post/emenscr-develop-country/.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). Thailand's SDG Roadmap. สืบค้น

จาก <https://sdgs.nesdc.go.th/thailands-sdg-roadmap/>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564a). เกี่ยวกับ SDGs. .

<https://sdgs.nesdc.go.th/เกี่ยวกับ-sdgs/>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564b). ยุทธศาสตร์ชาติ กับ SDGs. สืบค้นจาก

<https://sdgs.nesdc.go.th/%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-sdgs/>.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.-a). เอกสารแผนการขับเคลื่อน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Roadmap) เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.-b). เอกสารแผนการขับเคลื่อน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Roadmap) เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.-ค). เอกสารการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง.

Columbia Public Health. (2021). Content Analysis. Retrieved from <https://www.publichealth.columbia.edu/research/population-health-methods/content-analysis>.

Elkington, J. (1997). Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business. Retrieved from <https://www.sdg.services/uploads/9/9/2/1/9921626/cannibalswithforks.pdf>.

Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (n.d.). Implementation and Public Policy.

Sustainable Development Report. (2020). Sustainable Development Report 2020. Retrieved from https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2020/2020_sustainable_development_report.pdf.

Sustainable Development Report. (2021). Sustainable Development Report 2021. Retrieved from <https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2021/2021-sustainable-development-report.pdf>.

The UN Sustainable Development Solutions Network. (2021). Sustainable Development Report 2021. Retrieved from <https://www.unsdsn.org/sustainable-development-report-2021>.

United Nations. (1987). Brundtland Report. Retrieved from <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.htm>.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย
เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย
สำหรับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก : ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
มหาดไทย (ชุดที่ 1)

ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้า นายนิรุฒ หัตถะณะสุ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลา
ราชการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการศึกษาวิจัยประกอบสารนิพนธ์
เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย โดยมี อาจารย์ ดร.
วิมลมาศ ศรีจำเริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อนำความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นแนวทางใน
การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข
ปัญหาในดำเนินงาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมถึง
กำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ
กระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ

คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การรักษาความสมดุลของมนุษย์ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และ
สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้ทรัพยากร
ของมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการใช้
ทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นอนาคต

คำถาม

1. ที่ผ่านมากกระทรวงมหาดไทยมีกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในภาพรวมเป็นอย่างไร
2. ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป” กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องอย่างไร
3. ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องอย่างไร
4. การดำเนินการเพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับแผนในระดับต่าง ๆ เป็นอย่างไร
5. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยทั้ง 2 เป้าหมายได้แก่อะไรบ้าง เพราะเหตุใด
6. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยได้แก่อะไรบ้าง
7. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างไรต่อแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย
เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย
สำหรับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก : ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินงานในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน (ชุดที่ 2)

ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้า นายนิรุฒ หัตถะผะสุ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลา ราชการคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการศึกษาวิจัยประกอบสารนิพนธ์ เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย โดยมี อาจารย์ ดร. วิมลมาศ ศรีจำเริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อนำความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาในดำเนินงาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมถึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ

คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การรักษาความสมดุลของมนุษย์ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการใช้ทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นอนาคต

คำถาม

1. กระทรวงมหาดไทยมีกลไกและกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป” เป็นอย่างไร

2. ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย เป้าหมายหลักที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายย่อยที่ 1.1 “ภายในปี พ.ศ. 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงของประชาชนในทุกที่ให้หมดไป” กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องอย่างไร

3. การดำเนินการเพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยกับแผนในระดับต่าง ๆ เป็นอย่างไร

4. ในระยะที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านได้ดำเนินกิจกรรม โครงการ หรือมอบหมายหน่วยงานในสังกัดดำเนินการในลักษณะใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการกำจัดความยากจน

5. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนไปปฏิบัติ (Implementation) ได้แก่อะไรบ้าง เพราะเหตุใด

6. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทยได้แก่อะไรบ้าง

7. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างไรต่อแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการกำจัดความยากจนของกระทรวงมหาดไทย

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย
เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย
สำหรับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก : ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินงานในเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ (ชุดที่ 3)

ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้า นายนิรุฒ หัตถะผะสุ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลา ราชการคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการศึกษาวิจัยประกอบสารนิพนธ์ เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย โดยมี อาจารย์ ดร. วิมลมาศ ศรีจำเริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อนำความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาในดำเนินงาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมถึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ

คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การรักษาความสมดุลของมนุษย์ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการใช้ทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นอนาคต

คำถาม

1. หน่วยงานของท่านมีกลไกและกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” อย่างไร

2. ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย เป้าหมายหลักที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 11.5 “ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573” กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องอย่างไร

3. หน่วยงานของท่านมีกระบวนการในการเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทยกับแผนในระดับต่าง ๆ เป็นอย่างไร

4. ในระยะที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านได้ดำเนินกิจกรรม โครงการ หรือมอบหมายหน่วยงานในสังกัดดำเนินการในลักษณะใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการจัดการภัยพิบัติ

5. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ (Implementation) ได้แก่อะไรบ้าง เพราะเหตุใด

6. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทยได้แก่อะไรบ้าง

7. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างไรต่อแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงมหาดไทย

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย
เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย
สำหรับผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก : ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่จังหวัด (ชุดที่ 4)

ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้า นายนิรุฒ ทัตตะณะสุ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลา ราชการคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการศึกษาวิจัยประกอบสารนิพนธ์ เรื่อง กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กรณีศึกษา กระทรวงมหาดไทย โดยมี อาจารย์ ดร. วิมลมาศ ศรีจำเริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อนำความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาในดำเนินงาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมถึงกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ

คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การรักษาความสมดุลของมนุษย์ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกันและเชื่อมโยงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการใช้ทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนในรุ่นอนาคต

คำถาม

1. ท่านมีความรู้และความเข้าใจในแนวคิดการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อย่างไรบ้าง
2. จังหวัดของท่านได้ดำเนินการตามแนวคิดการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบอย่างไรบ้าง
3. จังหวัดของท่านมีกลไกการประสานงานและความร่วมมือ (Cooperation) กับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทยในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติอย่างไร
4. จังหวัดของท่านมีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย ในเป้าหมายด้านการกำจัดความยากจน และเป้าหมายด้านการจัดการภัยพิบัติอย่างไรบ้าง
5. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ (SDGs Localization) และการนำนโยบายด้านการกำจัดความยากจนและด้านการจัดการภัยพิบัติไปปฏิบัติ (Implementation) ได้แก่อะไรบ้าง เพราะเหตุใด
6. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ (SDGs Localization) โดยเฉพาะด้านการกำจัดความยากจน และด้านการจัดการภัยพิบัติได้แก่อะไรบ้าง
7. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ (SDGs Localization) และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงมหาดไทย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายนิรุต หัตถะพะสุ
วัน เดือน ปี เกิด	11 เมษายน 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี
วุฒิการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/1 ซอยพระศูลี ถนนดินสอ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY